

Hallituksen esitys Eduskunnalle rehulaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi rehulaki, jolla korvataan vuonna 1986 annettu rehulaki. Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa rehuja koskevat säännökset Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus) sisältyvien Euroopan yhteisöjen rehuja koskevien direktiivien ja päätösten kanssa. Yhdenmukaistaminen ja siitä seuraavat järjestelyt edellyttävät muutoksia muun muassa rehuvalmisteiden markkinointia, lainsäädännön valvontaa, seuraamuksia ja maksujen perintää koskeviin säännöksiin.

Rehuvalmisteiden markkinoinnin sääntely perustuisi kuten nykyisinkin pääosin maa- ja metsätalousministeriön rehuvalmisteista julkaisemiin luetteloihin. Vain luetteloissa mainittuja valmisteita saisi pääsääntöisesti markkinoida. Rehujen markkinointi ei kuitenkaan olisi enää kokonaan sidottu luetteloon. Laissa säädettäisiin edelleen yleisellä tasolla myös rehuvalmisteiden laadulle ja merkitsemiselle asetettavista vaatimuksista.

Valvonnan osalta olennaisia muutoksia ehdotetaan rehuvalmisteiden maahantuontia koskeviin säännöksiin. Ehdotuksen mukaan säännönmukaisista maahantuontitarkastuksista luovuttaisiin ja niiden sijasta rehuvalmisteet

tarkastettaisiin rajalla lähinnä pistokokein valmisteita pysäyttämättä. Lain valvontaviranomaisia ja niiden valtuuksia koskevia säännöksiä ehdotetaan lisäksi täsmennettäväksi ja valvontakeinoja lisättäväksi. Elinkeinonharjoittajien olisi tehtävä toiminnastaan ilmoitus valvontaviranomaiselle ja lisäksi heidän tulisi pitää toiminnastaan tiedostoa valvontaa varten. Valvontaviranomaisena toimisi edelleen maatalushallitus eli käytännössä valtion maatalouskemi-
an laitos.

Lain seuraamusjärjestelmää ehdotetaan lisäksi yksinkertaistettavaksi ja valtuutussäännöksiä täsmennettäväksi. Tarkoituksena on, että lakia alemmanasteiset säädökset annettaisiin jatkossa asetuksen sijasta lähinnä maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Samalla lakiin nykyisin sisältyviä hyvin yksityiskohtaisia säännöksiä ehdotetaan siirrettäväksi laista alemmanasteisiin määräyksiin.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Euroopan talousalueen perustamiseen liittyvien eräiden määräysten hyväksymisestä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa. Voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset	6
1. Nykytila	3	4. Asian valmistelu	7
1.1. Tausta	3	5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	7
1.2. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	5.1. Riippuvuus muista esityksistä	7
1.2.1. Rehulaki	3	5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista	7
1.2.2. Käytäntö	4	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1.2.3. Muu lainsäädäntö	4	1. Lakiehdotuksen perustelut	11
1.3. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	4	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	22
1.3.1. ETA-sopimus	4	3. Voimaantulo	23
1.3.2. Eräät EY-maat	4	LAKITEKSTI	24
1.3.3. Ruotsi ja Norja	5		
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	5		
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	5		
2.2. Keskeiset ehdotukset	5		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Tausta

Rehuvalmisteita ovat rehut, rehun lisäaineet ja rehuseokset sekä tietyt eläinten ruokintaan käytettävät tuotteet, jotka tällä hetkellä luetaan Suomessa rehuihin tai rehun lisäaineisiin. Rehuvalmisteita käytetään pääasiassa ammattimaiseen kotieläintuotantoon tuotantoa edistämään, mutta myös esimerkiksi lemmikkieläinten ravinnoksi. Käytetyillä rehuvalmisteilla on merkitystä myös elintarvikkeiden laadun kannalta. Rehuvalmisteiden valmistajia on yhteensä noin 45. Valmistus on keskittynyt harvoihin suuriin ja muutamiin pieniin yrityksiin. Valmistajat myös maahantuovat raaka-aineita ja lisäaineita ja lisäksi maahantuontia harjoittavat lukuisat pienet yritykset. Suurin osa rehuvalmisteista myydään kaupan keskusliikkeitten välityksellä. Keskusliikkeitten myynnin lisäksi rehuvalmisteita myydään jossain määrin myös suoramyyntinä maataloilille.

Rehuvalmisteiden käyttö on kiinteästi sidoksissa maataloudessa tapahtuviin muutoksiin. Meneillään oleva tuotannon supistuminen ja naudanlihantuotannossa säilörehun käytön lisääntyminen ovat vähentäneet rehuvalmisteiden käyttöä. Valmisteiden myyntimäärät kotimaassa ovat viime vuosina laskeneet. Toisaalta esimerkiksi huono viljasato lisää teollisten rehujen menekkiä ja erityisesti raaka-aineiden tuontia. Rehuvalmisteiden vienti on ollut erittäin vähäistä.

Vuonna 1989 valmistettiin Suomessa rehuseoksia noin 1 500 miljoonaa kiloa, vuonna 1990 noin 1 200 miljoonaa kiloa ja vuonna 1991 noin 1 200 miljoonaa kiloa. Raaka-aineiden tuontimäärät vastaavina vuosina olivat 200 miljoonaa kiloa, 120 miljoonaa kiloa ja 88 miljoonaa kiloa ja rehuseosten tuontimäärät 4,5 miljoonaa kiloa, 8,5 miljoonaa kiloa ja 15,5 miljoonaa kiloa.

1.2. Lainsäädäntö ja käytäntö

1.2.1. Rehulaki

Rehuvalmisteiden tuotantoa, markkinointia ja maahantuontia sekä näiden valvontaa koskevat säännökset sisältyvät vuonna 1986 annet-

tuun rehulakiin (376/86). Lain keskeiset säännökset koskevat rehuvalmisteiden markkinoitavaksi hyväksymistä sekä yleisiä laatuvaatimuksia ja ostajalle vakuustodistuksessa annettavia tietoja ja merkintätapoja. Sääntely perustuu rehujen ja rehun lisäaineiden osalta maa- ja metsätalousministeriön pitämiin luetteloihin. Laissa on lisäksi säädetty muun muassa rehuvalmisteiden valmistus- ja säilytystiloille asetettavista vaatimuksista sekä kielletty valmisteiden harhaanjohtava markkinointi. Lain nojalla on annettu rehuasetus (379/86) sekä maa- ja metsätalousministeriön päätökset hyväksytyistä rehuista (380/86), hyväksytyistä rehun lisäaineista (381/86), eräiden rehuseosten laatuvaatimuksista (382/86) sekä kalajauhon myynnin rajoittamisesta (448/87).

Laki koskee rehujen, rehun lisäaineiden ja rehuseosten maahantuontia, myyntiä varten tapahtuvaa valmistusta ja kauppaa. Lain soveltamisalan ulkopuolella ovat nykyisin muun muassa tiloilla tuotetut rehuvalmisteet, kotimainen jauhamaton vilja sekä kotimaisten teurastamoiden käsittelemättömät sivutuotteet. Lain mukaan rehuvalmisteen maahantuojat ja valmistajat ovat velvollisia ilmoittamaan toiminnastaan etukäteen valvontaviranomaiselle sekä pitämään valvontaa varten kirjanpitoa. Valvontaviranomaisena toimivat maatilahallitus ja valtion maatalouskemian laitos, joka nykyisin on organisatorisesti maatilahallituksen osana toimiva tarkastuslaitos. Rehulain mukaan jokainen maahantuotava rehuvalmiste-erä on pääsääntöisesti tarkastettava maahantuotassa. Valvontaviranomaisilla on muun muassa oikeus kieltää säännösten tai määräysten vastaisen tavarankäytön, valmistus ja myynti. Lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkominen on säädetty rangaistavaksi. Lain vahingonkorvaussäännös sisältää lisäksi niin sanotun ankaran vastuun periaatteen, jonka mukaan myyjän on tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheutetun vahingon lisäksi korvattava ostajalle myös huolimattomuudesta riippumatta aiheutunut vahinko. Lain nojalla tehdyistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteiden tutkimisesta peritään tarkastusmaksuja, joiden suuruus on määrätty valtion maksuperustelaisissa (980/73) säädettyjen perusteiden mukaan.

Rehulain 13 §:ään on kuluvana vuonna lisätty valtuutussäännös tarkempien määräysten

antamiseen laissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamisesta sekä näytteiden ottamisesta, lähettamisestä ja tutkimisesta. Määräykset antaa maa- ja metsätalousministeriö. Laki tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 1992. Muutos liittyy ETA-sopimuksen voimaansaattamiseen ja sitä vastaava säännös sisältyy nyt kysymyksessä olevan lakiehdotuksen 16 §:n 2 momenttiin.

1.2.2. Käytäntö

Rehulain noudattamisen valvonta on kohdistunut pääasiassa raaka-aineiden valvontaan sekä valmiiden lopputuotteiden valvontaan valmistuspaikassa. Markkinoilla olevien tuotteiden valvonta on ollut hyvin vähäistä, mistä on käytännössä aiheutunut ongelmia muun muassa lemmikkieläinten rehujen markkinoinnissa.

1.2.3. Muu lainsäädäntö

Kuluttajansuojalaki (38/78) ja siihen liittyvä lainsäädäntö koskee rehuvalmisteiden kauppaa silloin, kun yksityinen kuluttaja ostaa tuotteita elinkeinonharjoittajalta. Muu kauppa kuuluu kauppalaain (355/87) soveltamisalaan. Tuotevastuulaki (694/90) koskee periaatteessa myös rehuvalmisteita, mutta sen soveltaminen on mahdollista ainoastaan silloin, kun valmisteesta on aiheutunut vahinkoa yksityiselle henkilölle tai vahinkohetkellä pääasiassa yksityiseen tarkoitukseen käytetylle omaisuudelle siksi, ettei valmiste ole ollut riittävän turvallinen. Vahinkoja, jotka kohdistuvat elinkeinotoiminnassa kuten maatalousyrityksessä käytettyyn omaisuuteen, lain korvausvelvollisuus ei sen sijaan kata. Rehuvalmisteiden aiheuttamiin vahinkoihin voidaan periaatteessa soveltaa myös vahingonkorvauslakia (412/74). Kaikki edellä mainitut lait ovat yleislakeja, joihin nähden rehulakia sovelletaan täydentävänä, tuotteiden laatua, merkitsemistä ja vahingonkorvausta koskevana erityislakina.

1.3. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

1.3.1. ETA-sopimus

Suomi ja muut Euroopan vapaakauppaliittoon (EFTA) kuuluvat maat ovat Euroopan

talousalueesta tehdyssä sopimuksessa (ETA-sopimus) sitoutuneet yhdenmukaistamaan rehulainsäädäntönsä Euroopan yhteisöjen (EY) vastaavan lainsäädännön kanssa. Sopimus sisältää 24 EY:n rehuja koskevaa direktiiviä ja päätöstä muutoksineen. EFTA-maat ovat sitoutuneet omaksumaan nämä säädökset lainsäädäntöönsä eräitä lisäaineita ja tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita koskevia siirtymäaikoja ja poikkeuksia lukuun ottamatta. ETA-sopimusta ja EY:n direktiivejä on selostettu tarkemmin kohdassa 5.2.

1.3.2. Eräät EY-maat

EY-maissa rehuvalmisteiden markkinointi ja laadunvalvonta on järjestetty EY:n voimassa olevien rehuja koskevien direktiivien ja päätösten mukaisesti. Järjestelmä perustuu pääosin eri rehuvalmisteita koskeviin luetteloihin, joissa hyväksytyille valmisteille on säädetty laatu-, merkintä- ja muita vaatimuksia. Seuraavassa on tarkasteltu eräiden EY-maiden järjestelmiä lähinnä valvonnan järjestämisen ja rahoituksen kannalta. EY:n direktiivit edellyttävät riittävän valvonnan järjestämistä, mutta jättävät valvontakeinot yksityiskohdissaan jäsenmaiden itsensä päätettäväksi.

Tanskassa rehuvalmisteiden valvonta on järjestetty EY:n direktiivien mukaisesti lähinnä markkinoinnin valvontana. Valvonnan kustannusten kattamiseksi peritään valmistajilta ja maahantuojilta jälkikäteen vuotuista maksua, joka jakaantuu tuotteittain määräytyvään perusmaksuun ja tuonti- ja valmistusmäärien perusteella määräytyvään maksuun. Maksut kattavat noin 80 prosenttia valvonta- ja tarkastuskustannuksista. Loppuosa jää valtion maksettavaksi.

Myös *Hollannissa* rehuvalmisteiden valvonta on lähinnä markkinavalvontaa, mutta myös rajalla voidaan ottaa näytteitä. Maahantuonnin yhteydessä tapahtuvan valvonnan kustannukset maksaa maahantuojat. Näytteenottotiheys riippuu siitä, tulevatko valmisteet EY:stä vai sen ulkopuolelta. Julkista valvontaa on tarkoitus vähentää sen mukaan kuin rehuvalmisteiden valmistajat sertifioivat tuotantojärjestelmiään, mutta jossain määrin julkista valvontaa tarvittaneen myös jatkossa. Organisatorisesti valvonta- ja analyysitoiminnot on eriytetty.

Belgiassa maa- ja metsätalousministeriön osana toimiva tarkastuskeskus hoitaa lannoit-

teiden, rehujen ja kasvien suojeluun liittyvien tuotteiden valvonnan. Sillä on palveluksessaan virallisia näytteenottajia ja käytettävissään kolme valtion tarkastuslaboratoriota. Tarkastus on pistokoeluontoista. Valmiste pysäytetään rajalla näytteenottoa ja tutkimista varten vain silloin, kun on perustellusti syytä epäillä, ettei se täytä asetettuja vaatimuksia. Kaikki valvonnan kustannukset maksaa ministeriö, joka saa siihen varat valtion budjetin kautta.

Saksassa rehulainsäädännön noudattamista valvovat eri liittovaltioiden viranomaiset. Valvonta on pistokoeluontoista ja kohdistuu valmisteisiin, joiden epäillään poikkeavan asetuista vaatimuksista. Valvonnasta peritään elinkeinonharjoittajilta maksua vain, jos valmisteen tarkastuksessa todetaan poikkeavan vaatimuksista. Muutoin liittovaltiot maksavat valvonnan kustannukset.

1.3.3. Ruotsi ja Norja

Ruotsissa rehuvalmisteiden valvonnasta peritään elinkeinonharjoittajilta maksuja, jotka jaakaantuvat tuotteittain määräytyvään perusmaksuun ja tuonti- ja valmistusmäärien perusteella määräytyvään maksuun. Lisäaineiden valvonnasta kannetaan vain perusmaksua. Vapaehtoisen salmonellavalvonnan kustannukset maksaa asiakas itse.

Norjassa rehuvalmisteita valvovana viranomaisena toimii Statens tilsynsinstitusjoner i landbruket (STIL). Valvonnan ja tarkastuksen kustannusten kattamiseksi peritään rehuteollisuudelta tuotannon määrään perustuvia maksuja.

Sekä Ruotsi että Norja ovat Suomen tavoin ETA-sopimuksessa sitoutuneet omaksumaan EY:n rehuja koskevat direktiivit lainsäädäntönsä, joten niiden lainsäädäntö tulee ETA-sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä muuttumaan.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa Suomen rehulainsäädäntö EY:n rehulainsäädännön kanssa. Yhdenmukaistaminen ja siitä johtuvat järjestelyt edellyttävät muutoksia

muun muassa rehuvalmisteiden markkinointia, lainsäädännön valvontaa, seuraamuksia ja maksujen perintää koskeviin säännöksiin. Muutosten yhteydessä myös lainsäädännön rakennetta ja säädöstasoa ehdotetaan eräiltä osin muutettavaksi.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksen mukaan rehuvalmisteiden markkinoinnin sääntely perustuisi kuten nykyisinkin pääosin maa- ja metsätalousministeriön eri rehuvalmisteista julkaisemiin luetteloihin. Vain luetteloissa mainittuja rehuvalmisteita saisi pääsääntöisesti markkinoida. Rehujen markkinointi ei kuitenkaan enää olisi kokonaan sidottu luetteloon, vaan muitakin laissa säädetyt edellytykset täyttäviä rehuja saisi markkinoida. Laissa säädettäisiin edelleen yleisellä tasolla myös rehuvalmisteiden laadulle ja merkittävälle asetettavista vaatimuksista. Tarkoituksena on, että valmisteluetteloihin otetaan EY:n asianomaisissa luetteloissa mainitut rehuvalmisteet. Rehuluetteloon on kuitenkin tarkoitus ottaa myös muita rehuja. Tällaisia ovat monet tällä hetkellä Suomessa yleisesti markkinoitavat rehut, joita ei ole mainittu EY:n rehuluettelossa.

Valmistetta koskevat tiedot annettaisiin osajalle kirjallisesti tuoteselosteessa. Tietoja ja merkintätapaa koskevat määräykset sijoitettaisiin pääosin rehuvalmisteluetteloihin ja muihin alemmanasteisiin määräyksiin.

Valvonnan osalta oleellisia muutoksia ehdotetaan rehuvalmisteiden maahantuontia koskeviin säännöksiin. Ehdotuksen mukaan säännönmukaisista maahantuontitarkastuksista luovutettaisiin ja niiden sijasta rehuvalmisteet tarkastettaisiin rajalla lähinnä pistokokein valvontaviranomaisen laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti. Valmisteita ei enää tarkastettaessa säännönmukaisesti pysäytettäisi tulliin, vaan ne saisivat mahdollisen näytteenoton jälkeen tulla vapaasti maahan. Haluttaessa valmisteet voitaisiin kuitenkin edelleen pysäyttää tarkastuksen ajaksi. Tarkastusten pistokoeluontoisuudesta poiketen valmiste voitaisiin tarkastaa kuitenkin aina, kun on perusteltua syytä epäillä, että siitä aiheutuisi vaaraa ihmis- tai eläinten tai kasvien tarveydelle.

Maahantuontitarkastusta koskevat muutosehdotukset merkitsevät sitä, että tuonnin valvonnassa noudatettaisiin periaatteessa samaa

järjestelmää kuin lain nojalla järjestettävässä markkinoinnin ja valmistuksenkin valvonnassa. Muutos on perusteltu myös muiden kuin Euroopan talousalueelta tuotavien rehuvalmisteiden osalta, koska rehuvalmisteiden valvonta kokonaisuudessaan joudutaan ETA-sopimuksen edellyttämien muutosten johdosta järjestämään uudelleen.

Valvontasäännöksiin ehdotetaan lisäksi täsmennyksiä lain valvontaviranomaisia ja niiden valtuuksia koskevien säännösten osalta. Samalla viranomaisen valvontakeinoja lisättäisiin. Asianmukaiset valvontakeinot ovat tarpeen valvonnan painopisteen siirtyessä etukäteen suoritetusta valvonnasta jälkikäteen tapahtuvaksi markkinavalvonnaksi. Ehdotuksen mukaan laissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan elinkeinonharjoittajan olisi tehtävä toiminnastaan ilmoitus valvontaviranomaiselle. Lisäksi hänen olisi pidettävä toiminnastaan kirjallista tiedostoa valvontaa varten. Valvontaviranomaisena toimisi edelleen maatilahallitus eli valtion maatalouskemian laitos.

Valvontakeinojen lisäksi valvontajärjestelmän muuttaminen edellyttää riittävää seuraamusjärjestelmää. Laissa ehdotetaan nykyisen lain tapaan säädettäväksi säännösten ja määräysten rikkomisesta seuraavista rangaistus- ja menettämisseuraamuksista sekä niin sanotun ankan vastuun periaatteen mukaisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta, jonka mukaan myyjän on tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheutetun vahingon lisäksi korvattava ostajalle myös huolimattomuudesta riippumatta aiheutunut vahinko. Rangaistussäännöksiä ehdotetaan samalla yksinkertaistettaviksi.

Lain valtuutussäännökset ovat tällä hetkellä puutteelliset ETA-sopimuksen voimaansaattamista ajatellen. Säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi ja täsmennettäväksi.

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

EY:n rehulainsäädännön omaksuminen Suomessa edellyttää rehuvalmisteiden valvontajärjestelmän muuttamista. Valmistuksen valvonta säilyy periaatteessa ainakin alkuvaiheessa ennallaan, joskin valmistajan vastuun valmisteiden ensivalvonnassa korostuu sekä koti- että ulkomaisissa valmisteissa. Virallisella valvonnalla tulee kuitenkin aina riittävästi varmistua myös valmistuksen asianmukaisuudesta. Maahan-

tuonnin valvonnasta siirrytään pääosin markkinoilla olevan tavarantoiminnan valvontaan, mikä kohdistuu lähinnä myytävänä oleviin ja sellaisiksi tarjottuihin valmisteisiin.

Valvontajärjestelmän muuttaminen edellyttää maksujen perimistä koskevan järjestelmän uudistamista perusteiltaan. Tarkoituksena on, että nykyisen suoriteperusteisen järjestelmän sijasta lainsäädännön valvonnan toteuttamisesta johtuvat kustannukset perittäisiin rehuvalmisteiden valmistajilta ja maahantuojilta kaksi kertaa vuodessa perittävinä maksuina. Maksut määräytyisivät valmistusryhmäkohtaisesti valmistus- ja maahantuontimäärien perusteella ja ne perittäisiin käytännössä vuosittain huhti- ja lokakuussa. Valvonnan toteuttamisella tarkoitetaan näytteiden ottamista ja tutkimista. Valvonnan suunnittelusta ja järjestelmän ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset jäisivät valtion vastattaviksi. Järjestelmä edellyttää tarkastus- ja valvontatoimintojen erottamista toisistaan rehuvalvonnan kokonaiskustannuksia laskettaessa.

Valvonnan toteuttamisen eli näytteiden ottamisen ja tutkimisen osuus valtion maatalouskemian laitoksen suorittaman rehuvalvonnan kokonaiskustannuksista vuonna 1991 oli noin 70 prosenttia kokonaiskustannusten ollessa yhteensä noin 15 miljoonaa markkaa. Nykyisen suoritekohtaisen perimisjärjestelmän mukaiset maksut ovat kattaneet vuosittain noin 60 prosenttia kokonaiskustannuksista. Perintäjärjestelmän muuttaminen lisää näin ollen käytännössä jonkin verran valtiolle perittäviä maksuja. Maksuja olisi joka tapauksessa nykyisessä suoriteperusteisessa järjestelmässäkin jouduttu nostamaan, koska ne ovat jääneet merkittävästi jälkeen omakustannushinnasta.

Organisatorisesti valvontaviranomaisena toimisi edelleen maatilahallitus eli käytännössä valtion maatalouskemian laitos. Tarkastus- ja muut valvontatoiminnot laitoksen sisällä eriytettäisiin eri toimintayksiköiksi. Myös valtuutettujen tarkastajien ja näytteenottajien järjestelmä säilytettäisiin periaatteiltaan. Tarkoituksena on kuitenkin, että tarkastajina ja näytteenottajina käytettäisiin jatkossa nykyistä enemmän maaseutupiirien henkilöstöä sekä mahdollisuuksien mukaan edullisempia ostopalveluita.

Muuttuvat valvontatehtävät voidaan valtion maatalouskemian laitoksen ja sen valtuuttamisen tarkastajien ja näytteenottajien osalta hoitaa nykyisin voimavaroin niitä uudelleen kohden-

tamalla ja henkilöstöä kouluttamalla. Myöskään suunnitelmallista maaseutupiirien henkilöstön käyttämisestä valvontatehtävissä eivät merkitse piirien henkilömäärän lisäämistä, vaan tehtäviä siirrettäisiin niille ainoastaan niiden olemassa olevien voimavarojen mukaisesti.

Laitoksen toimintaa sekä valvonta- ja maksujärjestelmää on tarkoituksenaan edelleen kehittää ottaen huomioon teknillisen tarkastuksen komitean -91 14 päivänä syyskuuta 1992 antamassa mietinnössä (komiteanmietintö 1992:30) esitetyt periaatteet.

4. Asian valmistelu

Lakiehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön työryhmässä, jossa ovat olleet edustettuina ministeriön lisäksi valtion maatalouskemian laitos maatilahallituksesta, Elintarviketeollisuusliitto, rehuteollisuus ja maataloustuottajat. Valmisteluvaiheessa ryhmä kuuli tullihallituksen edustajaa. Ryhmän laatimasta luonnoksesta ovat antaneet lausuntonsa oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto, kilpailuvirasto, tullihallitus, maatalouden tutkimuskeskus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Maaseutukeskusten Liitto, Elintarviketeollisuusliiton rehuteollisuusjaosto ja lemmikkieläinruokia valmistavien ja markkinoivien yritysten yhteistyöryhmä, Hiven Oy, Finnewos Agri Oy, Biofarm Oy sekä SSV-säilöntä Oy.

Useissa lausunnoissa oli katsottu säännönmukaisista rajatarkastuksista luopumisen lisäävän salmonellariskiä sekä niin sanotusta avoimesta vakuustodistuksesta luopumisen heikentävän kuluttajansuojaa ja vähentävän tuottajan mahdollisuuksia rehuvalmisteiden tuotantovaihtelun arvioimiseen. Koska esityksessä kuitenkin on kysymys ETA-sopimuksesta johtuvien velvoitteiden voimaansaattamisesta, toisin sanoen Suomen ja EY:n lainsäädännön yhdenmukaistamisesta, esitystä ei ole tältä osin lausuntojen johdosta muutettu. Lakiehdotuksen valvontamaksuja koskevaa sääntelyä on tarkistettu valtiovarainministeriön esittämien huomautusten johdosta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

5.1. Riippuvuus muista esityksistä

Maatilahallinnossa on vireillä laaja organi-

saatiouudistus, jonka on määrä tulla voimaan vuoden 1993 alusta. Organisaatiouudistusta koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 25 päivänä syyskuuta 1992 (HE 191/1992 vp). Muutoksen yhteydessä maatilahallitus lakautettaisiin ja sen tehtävät siirrettäisiin pääosin maa- ja metsätalousministeriölle ja sen alaisille laitoksille. Tarkastustoiminta on suunniteltu keskitettäväksi kahteen tarkastuskeskukseen, joista toiseen kuuluisivat myös valtion maatalouskemian laitoksen nykyiset toiminnot, muun muassa rehuvalmisteiden valvonta ja tarkastus. Jos organisaatiouudistus toteutuu samanaikaisesti nyt kyseessä olevan lakiehdotuksen voimaantulon kanssa tai ennen sitä, valvontaviranomaiseksi tulisi lakiehdotuksen säännöksiin muuttaa maatilahallituksen sijasta asianomainen uusi tarkastusviranomainen.

5.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Esitys liittyy ETA-sopimuksen voimaansaattamiseen. Sopimusta koskeva hallituksen esitys Euroopan talousalueen perustamiseen liittyvien sopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä on annettu eduskunnalle 12 päivänä kesäkuuta 1992 (HE 95/1992 vp). Sopimuksen liitteeseen I, joka sisältää tarkemmat sopimusjärjestelyt muun muassa rehujen osalta, sisältyy 24 EY:n rehuja koskevaa direktiiviä ja päätöstä muutoksineen. Säädökset koskevat muun muassa sellaisenaan kotieläintuotannossa käytettävien rehujen markkinoinnista, rehuseosten markkinoinnista, rehuissa käytettäviä lisäaineita ja niiden hyväksymisen perusteita, tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita ja niiden hyväksymistä, rehuissa esiintyvien haitallisten aineiden ja tuotteiden enimmäispitoisuuksia sekä lemmikkieläinten ruokintaan tarkoitettuja rehuja. Erikseen on annettu useita direktiivejä rehuvalmisteiden virallisessa laadunvalvonnassa käytettävistä näytteenotto- ja analyysimenetelmistä. Rehulainsäädäntöön vaikuttaa myös direktiivi eläinjätteen käsittelemisestä rehuiksi. Seuraavassa on lyhyesti kuvattu tärkeimpien direktiivien sisältö.

Näytteenotto- ja analyysimenetelmät

Yhteisön näytteenotto- ja määrittäminen menetelmistä rehujen virallista tarkastusta varten an-

nettu neuvoston direktiivi (70/373/ETY), yhteisön määritysmenetelmistä rehujen virallista tarkastusta varten annetut komission direktiivit (71/250/ETY, 71/393/ETY, 72/199/ETY, 73/46/ETY, 74/203/ETY, 75/84/ETY, 76/372/ETY, 78/633/ETY, 81/715/ETY ja 84/425/ETY) sekä yhteisön näytteenottomenetelmistä rehujen virallista tarkastusta varten annettu komission direktiivi (76/371/ETY) muutoksineen sisältävät yhteisön säännökset rehuvalmisteiden virallisessa valvonnassa käytettävistä näytteenotto- ja analyysimenetelmistä. Säännöksillä pyritään yhdenmukaistamaan valvontaa. Sääntely perustuu yhteisön näytteenotto- ja määritysmenetelmistä rehujen virallista tarkastusta varten annettuun direktiiviin, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että rehuvalmisteiden viralliset tarkastukset tehdään direktiivin perusteella säänneltyjä menetelmiä käyttäen. Direktiivin perusteella EY:n komissio on antanut useita näytteenottoa ja yksittäisiä analyysimenetelmiä koskevia direktiivejä.

Direktiivien mukaiset menetelmät poikkeavat Suomessa nykyisin noudatetuista menetelmistä, jotka perustuvat valtion maatalouskemian laitoksen antamiin ohjeisiin. Direktiivien voimaansaattaminen Suomessa edellyttää asianmukaista valtuutussäännöstä rehulaissa. Tällainen valtuutus on jo voimassa olevassa rehulaissa ja samansisältöinen valtuutus sisältyy ehdotuksen 16 §:n 2 momenttiin.

Rehujen lisäaineet

Rehujen lisäaineista annettu neuvoston direktiivi (70/524/ETY) muutoksineen koskee rehuissa käytettäviä lisäaineita. Direktiivin tavoitteena on rehukaupan esteenä olevia toisistaan poikkeavia määräyksiä yhdenmukaistamalla edistää rehuvalmisteiden vapaata liikkuvuutta yhteisön alueella. Lisäksi tavoitteena on rajoittaa lisäaineiden käyttö ainoastaan hyödyllisiin lisäaineisiin ja samalla varmistaa se, ettei niidenkään käytöstä aiheudu vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Direktiivissä on lueteltu hyväksytyt lisäaineet käyttörajoituksineen (direktiivin liite I) sekä määräaikaisella luvalla markkinoitavat lisäaineet voimassaoloaikoineen (direktiivin liite II). Ainoastaan näissä luetteloissa olevia lisäaineita saa käyttää rehuissa. Tiettyjen lisäaineiden ja niitä sisältävien esiseosten tai rehuseosten

markkinointi edellyttää lisäksi, että niiden valmistaja ja välittäjä täyttää direktiivin liitteessä III säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Viiranomaisten on direktiivin mukaan pidettävä luetteloa vaatimukset täyttävistä rehunvalmistajista. Direktiivissä on vielä säännöksiä muun muassa rehuvalmisteiden merkintä- ja pakkausvaatimuksista sekä A-vitamiinin enimmäiskäyttömääristä rehuissa.

Neuvoston direktiivissä eläinten ravinnossa käytettävien lisäaineiden arviointia koskevien ohjeiden antamisesta (87/153/ETY) on annettu ohjeet lisäaineluetteloon hyväksyttävältä uudelta lisäaineelta vaadittavista tiedoista ja selvityksistä. Lisäaineen hyväksyy luetteloon rehujen lisäaineista annetun direktiivin mukaan EY:n komissio tai neuvosto.

Direktiivin estämättä ETA-sopimus sallii Suomen pysyttää nykyiset säännöksensä eräiden kasvunsäätäjien ja antibioottien osalta. Sopimuspuolet tarkastelevat tilannetta uudelleen vuoden 1995 aikana. Sellaisten lisäaineiden osalta, joita ei ole EY:ssä hyväksytty, mutta joita käytetään EFTA-valtioissa, on sopimuksessa sovittu, että niiden sallittavuus tullaan arvioimaan rehujen lisäaineista annetussa direktiivissä mainittua menettelyä noudattaen ennen tammikuun 1 päivää 1995 EFTA-valtioiden komissiolle direktiivin 87/153/ETY mukaisesti tammikuun 1 päivään 1993 mennessä toimittaman asiakirja-aineiston pohjalta. EFTA-valtiot saavat pitää voimassa myönnetty kansalliset luvat, kunnes Euroopan talousyhteisö on päättänyt asiasta.

Suomen lisäaineluettelo tulee rehujen lisäaineista annetun direktiivin johdosta muuttumaan. Direktiivi edellyttää muutoksia myös muun muassa lisäaineiden hyväksymistä sekä rehuvalmisteiden valvontaa ja tuontia koskeviin säännöksiin. Eläinten ravinnossa käytettävien lisäaineiden arviointia koskevien ohjeiden antamisesta annetun direktiivin (87/153/ETY) vaatimukset vastaavat vähäisin poikkeuksin Suomen voimassa olevia valtion maatalouskemian laitoksen antamia määräyksiä. Rehulaikiin on direktiivin johdosta kuitenkin lisättävä valtuutussäännös.

Sellaisenaan käytettävien rehujen markkinointi

Rehujen pitämisestä kaupan annettu neuvoston direktiivi (77/101/ETY) muutoksineen koskee sellaisenaan kotieläintuotannossa käytettä-

vien rehujen markkinointia ja laatuvaatimuksia. Jäsenvaltiot voivat soveltaa direktiivin säännöksiä myös rehuseosten valmistukseen käytettäviin rehuraaka-aineisiin. Direktiivin tavoitteena on edistää rehujen korkeata laatua sekä niiden vapaata liikkumista yhteisön alueella.

Direktiivin yleisten laatuvaatimusten mukaan markkinoitavan rehun on oltava terveellistä, aitoa ja laadultaan kauppakelpoista eikä se saa aiheuttaa vaaraa ihmisille tai eläimille. Rehua ei myöskään saa markkinoida harhaanjohtavalla tavalla. Lähinnä markkinoinnissa käytettyjen merkintöjen yhtenäistämiseksi on direktiivissä julkaistu luettelo tavallisimmista yhteisön alueella markkinoilla olevista rehuista. Luettelo sisältää rehujen kuvauksen ja eräissä tapauksissa laatuvaatimukset sekä pakolliset ja vapaaehtoiset merkintä- ja pakkausvaatimukset. Rehua markkinoitaessa on niistä tuoteselosteessa käytettävä luettelossa mainittua rehun nimeä. Markkinoinnista ei saa kuitenkaan estää rehua, joita ei ole luetteloon merkitty, kunhan ne täyttävät direktiivissä mainitut laatuvaatimukset. Direktiivissä on säädetty myös ilmoitettujen ravinnepitoisuuksien sallituista poikkeamista sekä valvonnan järjestämisestä. Direktiivin vaatimukset täyttävien rehujen markkinoinnille ei saa asettaa esteitä.

EY:n rehuluettelo sisältää runsaasti rehua, joita ei ole Suomessa hyväksytty rehuiksi. Rehun määritelmä poikkeaa Suomen voimassa olevasta määritelmästä siinä, että EY:ssä rehu voi sisältää vähäisiä määriä lisäaineita, kun taas meillä tällaista valmistetta pidetään periaatteessa rehuseoksena. Merkintävaatimuksissa säännökset eroavat huomattavasti rehujen sulavuusien ja energia-arvojen ilmoittamisessa. EY:ssä näitä tietoja ei vaadita ilmoitettavaksi, kun taas meillä niiden ilmoittamista on pidetty tärkeänä. Rehuarvojen laskentajärjestelmissä noudatetaan direktiivin mukaan kansallisia järjestelmiä siipikarjan rehun energia-arvon laskentatapaa lukuun ottamatta siihen saakka, kunnes yhtenäinen järjestelmä hyväksytään.

ETA-sopimus merkitsee EY:n rehuluettelon ja sen sisältämien vaatimusten omaksumista Suomessa. Rehulakiin perustuvaa hyväksymismenettelyä on muutettava ja sallittava aikaisempaa laajemmin erilaisten rehujen käyttö. Hyväksymismenettelyn lisäksi rehulakia on muutettava muun muassa rehun määritelmää, ostajalle annettavia tietoja ja merkintöjä sekä

tuontia ja valvontaa koskevien säännösten osalta.

Rehuseosten markkinointi

Rehuseosten pitämisestä kaupan annettu neuvoston direktiivi (79/373/ETY) muutokseen koskee rehuseosten markkinointia ja laatuvaatimuksia. Direktiivin tavoitteena on edistää rehuseosten korkeata laatua ja niiden vapaata kauppaa yhteisön alueella.

Direktiivi sisältää rehuseoksen määritelmän ja yleiset laatuvaatimukset sekä merkintä- ja pakkausvaatimukset. Pakkausvaatimusten mukaan rehuseosta saa markkinoida vain sine-töidyssä pakkauksessa tai säiliössä. Poikkeuksia on myönnetty komission direktiivillä rehuseosten markkinoille saattamisen sallimisesta tietyissä tapauksissa sulkeamattomissa pakkauksissa tai säiliöissä (80/511/ETY). Merkintävaatimukset ovat pakollisia tai vapaaehtoisia eikä muita kuin direktiivissä mainittuja tietoja voida periaatteessa vaatia ilmoitettavaksi ("suljettu vakuum"). Tämä merkitsee sitä, että esimerkiksi rehuseoksen sisältämien raaka-aineiden määriä ei voida vaatia ilmoitettavaksi. Rehuseoksen energia-arvo voidaan vaatia tai sallia ilmoitettavaksi vain, jos tällainen tieto on ollut pakollinen tai sallittu jäsenvaltiossa direktiivin antamisajankohtana. Energia-arvojen laskentatavoissa noudatetaan kansallisia laskentajärjestelmiä, kunnes yhteisö hyväksyy yhteisen laskentatavan. Tällainen laskentatapa on toistaiseksi hyväksytty vain siipikarjan rehuseoksille komission direktiivillä siipikarjan rehuseosten energia-arvon laskentamenetelmistä (91/357/ETY). Direktiivi sisältää lisäksi säännökset ilmoitetuista pitoisuuksista sallituista poikkeamista sekä säännökset valvonnan järjestämisestä. Direktiivin mukaan tarkoituksena on jatkossa hyväksyä lista sellaisista rehuista, joita on terveydellisistä syistä kiellettävä käyttämisestä rehuissa (negatiivilista). Direktiivin vaatimukset täyttävän tavarain markkinointia ei saa estää.

Direktiiviin liittyy komission direktiivi lemmikkieläinten rehuseosten etiketeissä käytettävistä ainesryhmistä (82/475/ETY) ja komission direktiivi muiden eläinten kuin lemmikkieläinten ruokintaan tarkoitettujen rehuseosten etiketeissä käytettävistä ainesryhmistä (91/357/ETY). Direktiiveissä on lueteltu rehu-ryhmänimikkeet, joita rehuseosten koostumus-

tietojen merkinnöissä voidaan käyttää yksittäisten raaka-aineiden ilmoittamisen sijasta.

Suomen voimassa olevan rehulainsäädännön vaatimukset ostajalle rehuseoksista ilmoitettavista tiedoista ja merkinnöistä ovat huomattavasti EY:n vaatimuksia tiukemmat eli meillä on käytössä niin sanottu "avoin vakuus". Lainsäädännöt poikkeavat toisistaan myös rehuseoksen määritelmän suhteen. Suomessa säännökset rehuseosten energia-arvojen ilmoittamisesta sisältyvät tällä hetkellä rehuasetuksen 9 §:ään ja maatilahallitus on antanut määräykset energia-arvojen laskentatavoista. Näitä määräyksiä tulee siipikarjan rehuseosten energia-arvon laskentamenetelmää koskevan direktiivin johdosta muuttaa. Lemmikkieläinten rehuseosten merkinnöistä ei meillä ole tällä hetkellä säädetty erikseen.

Direktiivin johdosta rehulakia tulee muuttaa muun muassa rehuseoksen määritelmää, merkintöjä, pakkaamista sekä tuontia ja valvontaa koskevien säännösten osalta. Pääosin direktiivit saatetaan voimaan lakiin otettavien valtuutusten perusteella annettavilla alemmanasteisilla määräyksillä.

Tietyt eläinten ruokintaan käytettävät tuotteet

Tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävistä tuotteista annettu neuvoston direktiivi (82/471/ETY) muutoksineen koskee eläinten ruokinnassa proteiinilähteenä käytettäviä kuumennettuja mikrobivalkuaisrehuja ja sellaisia NPN-yhdisteitä, joiden sisältämä tyyppi ei ole proteiiniperäistä. Direktiivissä on lueteltu sallitut tuotteet. Direktiivin tavoitteena on lainsäädäntöä yhdenmukaistamalla poistaa esteitä ravintoarvonsa vuoksi rehuihin soveltuvien valkuaislähteiden tai niitä sisältävien rehujen kaupasta ja toisaalta varmistaa se, ettei tällaisten tuotteiden käyttö aiheuta vaaraa eläinten tai ihmisten terveydelle.

Direktiivin mukaan sen liitteessä mainittuja tuotteita tai niitä sisältäviä rehuja saa markkinoida vain, jos ne täyttävät liitteessä mainitut koostumusta, puhtautta, fysikaalis-kemiallisia ja biologisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset. Valmistajalla on oikeus rajoitetusti pitää antamia tietoja luottamuksellisina. Direktiivissä on otettu huomioon myös mahdollisuus nopeasti rajoittaa tuotteen käyttöä, mikäli siitä aiheutuu vaaraa ihmisten tai eläinten terveydel-

le. Säännösten perusteella EY:n komissio on muun muassa päätöksellään 85/382/ETY määrännyt jäsenvaltiot kieltämään n-alkaaneilla kasvatettujen Candida-hiivojen käytön rehuna. Direktiivin vaatimukset täyttävien tuotteiden markkinointia ei saa estää.

Direktiiviin liittyy neuvoston direktiivi ohjeista eläinten ruokintaan käytettävien tiettyjen tuotteiden arvioimiseksi (83/228/ETY). Siinä on annettu ohjeet edellä mainittuun tuoteluetteloon hyväksyttävältä uudelta tuotteelta vaadittavista tiedoista ja selvityksistä. Direktiivin tavoitteena on mahdollistaa tuotteen tunnistaminen ja määrittäminen sekä sen ruokinnallisten ominaisuuksien ja tehon sekä terveydellisten seikkojen arvioiminen. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä uutta tuotetta koskevat asiakirjat laadittavaksi siinä mainittujen ohjeiden mukaisesti.

Suomessa direktiivissä tarkoitettuja tuotteita ei ole tällä hetkellä luokiteltu omaksi ryhmäkseen, vaan niitä käsitellään voimassa olevassa lainsäädännössämme rehuina tai rehun lisäaineina. Kaikkia direktiivissä mainittuja tuotteita ei ole meillä hyväksytty rehuina tai lisäaineina käytettäväksi, joten määräyksiä tulee täydentää tältä osin ja toisaalta Suomessa on käytössä eräitä sellaisia tuotteita, joita ei ole EY:ssä hyväksytty käytettäväksi. Tällaisten tuotteiden osalta ETA-sopimuksessa on sovittu vastaavasta siirtymäajasta ja hyväksymismenettelystä kuin edellä lisäaineiden kohdalla on selostettu. Uusien tuotteiden arvioimiseen liittyvät ohjeet vastaavat vähäisin poikkeuksin Suomessa voimassa olevia määräyksiä, mutta ne ovat huomattavasti yksityiskohtaisemmat. Laintasoisena muutoksena direktiivit edellyttävät muun muassa valtuutussäännösten ottamista rehulakiin sekä lisäksi muutoksia valmisteiden maahantuontia ja valvontaa koskeviin säännöksiin.

Rehuissa esiintyvien haitallisten aineiden ja tuotteiden suurimmat sallitut pitoisuudet

Suurimmista sallituista haitallisten aineiden ja tuotteiden pitoisuuksista rehuissa annettu neuvoston direktiivi (74/63/ETY) muutoksineen koskee haitallisten aineiden suurimpia sallittuja pitoisuuksia rehuissa. Direktiivin tavoitteena on säännöksiä ja määräyksiä yhdenmukaistamalla poistaa jäsenvaltioiden erilaisista vaatimuksista johtuvia kaupan esteitä. Lisäksi tavoitteena on pysyttää haitallisten aineiden pi-

toisuudet rehuissa niin alhaisina, etteivät ne aiheuta vaaraa eläinten ja eläintuotteiden käytön takia ihmisten terveydelle. Direktiivi ei koske haitallisia mikro-organismeja, mutta niitä koskevat säännökset on otettava huomioon direktiiviä sovellettaessa.

Direktiivi sisältää luettelon haitallisten aineiden suurimmista sallituista pitoisuuksista rehuissa sekä säännökset niistä poikkeustapauksista, joissa enimmäispitoisuudet voidaan ylittää. Direktiivi sallii jäsenvaltioiden väliaikaisesti alentaa säädettyjä enimmäispitoisuuksia tai kieltää haitallisen aineen käyttö rehuissa, jos aineesta aiheutuu vaaraa eläinten tai ihmisten terveydelle. Jäsenvaltioilla on myös mahdollisuus paikallisista syistä sallia poikkeaminen sallituista enimmäispitoisuuksista silloin, kun rehu sekä tuotetaan että käytetään samalla tilalla edellyttäen, ettei käytöstä aiheudu terveyshaittoja.

Suomen voimassa olevat haitallisia aineita koskevat säännökset vastaavat periaatteiltaan direktiivin säännöksiä. Voimassa olevan rehulain 7 §:n mukaan rehu ei saa sisältää sellaisia määriä haitallisia tai vahingollisia aineita tai eliöitä, että sen käyttöohjeiden mukaisesta käytöstä tästä syystä voi aiheutua eläintuotteisiin laatuvirheitä taikka vahinkoa ihmisille, eläimille tai muulle luonnolle. Haitallisten aineiden enimmäispitoisuuksista rehuvalmisteissa on määrätty valtion maatalouskemian laitoksen päätöksellä (D 425/87), jonka määräykset vas-

taavat pääosin direktiivin säännöksiä. Direktiivi saatetaan voimaan rehulakiin otettavan valtuutuksen perusteella alemmanasteisilla määräyksillä. Direktiivi edellyttää eräitä muutoksia myös muun muassa rehulain tuontia ja valvontaa koskeviin säännöksiin.

Eläinperäiset rehut

Eläinlääkintäsäännöistä eläinjätteen hävittämisessä, käsittelyssä ja markkinoille saattamisessa sekä taudinaiheuttajien ehkäisemisestä eläin- ja kalaperäisissä rehuissa sekä direktiivin (90/425/ETY) muuttamisesta, jäljempänä eläinjätteen käsittelyä rehuksi koskeva direktiivi, annettu neuvoston direktiivi (90/667/ETY) koskee eläinjätteen käsittelemistä rehuksi ja taudinaiheuttajien esiintymisen ehkäisemistä eläin- ja kalaperäisissä rehuissa. Se edellyttää muun muassa lupamenettelyä eläinjätteen käsittelylaitoksille sekä hygieniavaatimusten asettamista toiminnalle ja lopputuotteelle. Direktiivi on tarkoitus osittain saattaa voimaan rehulain nojalla, jolloin sitä myös tältä osin valvoisivat rehulain valvontaviranomaiset. Lain nojalla on tarkoitus antaa määräykset valmistajan suorittaman valvonnan järjestämisestä ja lopullisen tuotteen laatuvaatimuksista. Määräysten antaminen edellyttää valtuutussäännöksiä rehulakiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Tavoite.* Ehdotetun lain tarkoituksena on edistää hyvälaatuisten, turvallisten ja Suomen kotieläintuotantoon sopivien rehuvalmisteiden tarjontaa ja käyttöä sekä riittävien tietojen antamista rehuvalmisteista niiden ostajille ja muille käyttäjille. Tavoitteena on, että markkinoilla olevat rehuvalmisteet täyttävät säädetyt laatuvaatimukset ja ovat käyttötarkoitukseensa sopivia. Rehuvalmisteet eivät myöskään saisi sisältää sellaisia määriä haitallisia tai vaarallisia aineita tai eliöitä, että niiden käytöstä voisi

aiheutua vahinkoa ihmisille, eläimille tai muulle luonnolle. Pyrkimyksenä on erityisesti valvoa, että rehuvalmisteet ovat turvallisia elintarvikkeiden laadun ja ympäristön kannalta.

Ostajan kannalta on tärkeää, että markkinoitavista rehuvalmisteista ilmoitetaan hänelle riittävästi tietoja esimerkiksi valmisteen sisältämisestä ravintoaineista, koostumuksesta, ominaisuuksista, säilyvyydestä, iästä sekä käyttötarkoituksesta ja -tavasta. Tällöin hän voi välttyä muun muassa tarkoituksiinsa soveltumattomien valmisteiden aiheuttamilta taloudellisilta menetyksiltä. Valmisteiden ostajat ja käyttäjät ymmärrettäisiin lain tavoitteen kannalta laajasti, jolloin suojattavia olisivat muun muassa

yksityiset kuluttajat ja viljelijät sekä julkisyhteisöt ja elinkeinonharjoittajat.

Laki on lähtökohtaisesti pakottava: rehuvalmisteiden laadusta ja muista ominaisuuksista tai niille asetettavista merkintä-, pakkaus- ja muista vaatimuksista ei saada lain soveltamisalalla vapaasti sopia.

2 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momentin nojalla lain soveltamisalaan kuuluisi kaikkien rehuvalmisteiden eli rehujen, tiettyjen eläinten ruokintaan käytettävien tuotteiden, rehun lisäaineiden ja rehuseosten markkinointi, maahantuonti ja markkinointia varten tapahtuvaan valmistus. Soveltamisala vastaa tältä osin voimassa olevan lain soveltamisalaa kuitenkin siten, että nykyisessä laissa tietyt eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita ei ole erotettu omaksi ryhmäkseen, vaan ne on luettu rehuihin tai rehun lisäaineisiin. Ehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin lisäksi rajoitetusti myös maatiloilla tapahtuvaan rehuvalmisteiden valmistukseen ja käyttöön. Tilakäyttö kuuluisi lain piiriin rehun lisäaineita ja tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita sekä niitä koskevia vaatimuksia, lukuun ottamatta merkintä- ja pakkausvaatimuksia, koskevien säännösten osalta. Tällaisia säännöksiä ovat lain 5 §:n 1 momentin ja 6 §:n 1 momentin säännökset näitä aineita tai tuotteita koskevista luetteloista ja muista vaatimuksista, lain 6 §:n 3 momentin mukainen hyväksymismenettely sekä kirjanpito- ja ilmoitusvaatimukset, 8 §:n mukaiset luettelot koskevat tilapäiset rajoitukset sekä 29 §:n 1 momentin siirtymäsäännös. Tilakäyttöön sovellettaisiin myös lain 9 §:n mukaisia haitallisia aineita ja eliöitä koskevia säännöksiä. Ehdotettu soveltamisalan laajennus vastaa EY:n direktiivien periaatteita.

Markkinoinnilla tarkoitettaisiin pykälässä rehuvalmisteiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia kuten mainontaa ja muuta myynninedistämistä.

Lain soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin pykälän 2 momentissa tutkimuslaitosten eläinkokeissa käytettävät rehuvalmisteet sekä vientitavara ja maahantuotava kauttakuluttavara. Poikkeuksena olisi kuitenkin vienti Euroopan talousalueelle, koska se EY:n järjestelmän mukaan edellyttää valvonnan järjestämistä. Edellytyksenä säännöksen soveltamiselle olisi, että valmisteen käyttötarkoitus ja vientitavarasta lisäksi vientimaa olisi selvästi päällyksimerkinnoin osoitettu. Maahantuotavaan kauttakuluttavaraan merkinnät voitaisiin kuitenkin tehdä

valmistetta koskeviin asiakirjoihin. Vaatimukset perustuvat EY:n direktiiveihin. Maahan- tuotavalla kauttakuluttavaraalla tarkoitetaan säännöksessä rehuvalmisteen kuljetusta valtios- ta toiseen Suomen kautta ilman, että valmis- tetta missään vaiheessa tullisäännösten mukai- sesti tuodaan Suomeen.

Vastaavat soveltamisalan rajaukset sisältyvät ETA-vientiä koskevaa muutosta lukuun otta- matta myös nykyiseen rehulainsäädäntöön, osin rehulakiin, osin -asetukseen. Lainsäädän- nön ulkopuolelle ei kuitenkaan enää voitaisi rajata esimerkiksi viljelykasvien jauhamattomia siemeniä, juuria, korsiä tai muita kasvinosia, tuoretta kalaa taikka siitä ilman kuivatusta tai muiden aineiden lisäystä valmistettua rehua, kotimaisten teurastamoiden käsittelemättömiä sivutuotteita, vähittäiskaupoissa myytäviä ko- timaisia eläinten ruokia tai tuotantolaitoksista suoraan myytäviä ruoka-ainejätteitä taikka eläintarhojen eläimille käytettäviä rehuja, mui- den lemmikkieläinten kuin koirien ja kissojen tai muiden luonnonvaraisten eläinten kuin lin- tujen ruokia eikä myöskään 50 kiloa pienem- piä, muuhun kuin myyntitarkoitukseen tuota- via maahantuontieriä, koska tällaisia valmistei- ta ei ole rajattu myöskään EY:n direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin rehu- lain suhde eläintautilakiin (55/80). Tarkoituk- sena on, että eläintautilakia sovellettaisiin edel- leen ehdotetun lain estämättä. Rehulaisissa sää- dettäisiin muun muassa rehuvalmisteiden laa- dusta ja haitallisten aineiden enimmäismääristä rehuvalmisteissa, mutta ei toimenpiteistä eläin- tautien vastustamiseksi ja ennakolta ehkäisemi- seksi.

3 §. *Määritelmät.* Pykälässä ehdotetaan mää- riteltäväksi lakiehdotuksen tärkeimmät käsit- teet, rehuvalmisteet, rehut, tietyt eläinten ruo- kintaan käytettävät tuotteet, rehun lisäaineet, rehuseokset ja haitalliset aineet. Näiden käsit- teiden tarkentamiseksi pykälään ehdotetaan otettavaksi myös raaka-aineen, esiseoksen, täysrehun, täydennysrehun ja päiväannoksen määritelmät. Määritelmät vastaavat periaatteil- taan EY:n direktiivien määritelmiä. Rehun määritelmään on kuitenkin sisällytetty EY:ssä säänneltyjen suoraan käytettävien rehujen li- säksi rehuseoksissa käytettävät rehut. Järjestely on EY:n rehudirektiivin mukaan mahdollinen.

Ehdotetut määritelmät poikkeavat Suomen nykyisistä määritelmistä merkittävimmin siinä, että EY:ssä rehu voi sisältää vähäisiä määriä

lisäaineita, kun taas meillä tällaista valmistetta on tähän saakka pidetty rehuseoksena. Muutos vaikuttaa myös rehuseoksen määritelmään. Rehuvalmiste määriteltäisiin yleiskäsitteeksi, jolla tarkoitetaan kaikkia lain soveltamisalaan kuuluvia valmisteita.

2 luku. Rehuvalmisteiden valmistus, markkinointi ja maahantuonti

4 §. *Rehut.* Pykälässä säädettäisiin rehujen markkinoinnista. Ehdotuksen mukaan sääntely perustuisi lähtökohtaisesti maa- ja metsätalousministeriön pitämään rehuluetteloon (pykälän 1 momentin 1 kohta), mutta muitakin, laissa säädetyt vaatimukset täyttäviä rehuja saataisiin markkinoida (pykälän 1 momentin 2 kohta). Ehdotus vastaa rehujen pitämisestä kaupan annettun direktiivin (77/101/ETY) periaatteita. Voimassa olevan rehulain mukaan maa- ja metsätalousministeriö hyväksyy markkinoitavat rehut ja vain luettelossa mainittuja rehuja voidaan markkinoida.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö antaisi määräykset rehuluetteloon merkitsemisen perusteista, hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelystä. Tarkoituksena on, että luetteloon merkitäisiin kaikki EY:n rehuluettelossa olevat rehut (mainitun direktiivin liite, B-osa) ja niitä koskevat vaatimukset. Myös luetteloon ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen tehtävät muutokset otettaisiin huomioon edellyttäen, että ne on hyväksytty ETA-säädöksiä ETA-sopimuksessa määrättyä menettelyä noudattaen. EY:n luettelossa mainittujen rehujen lisäksi luetteloon on tarkoitus merkitä myös muita rehuja edellyttäen, että ne ovat käyttötarkoitukseensa sopivia. Maa- ja metsätalousministeriö määrisi myös näitä rehuja koskevat vaatimukset. Maa- ja metsätalousministeriö voisi merkitä rehuja luetteloon hakemuksesta tai hakemuksetta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi siitä, että rehuluetteloon merkitystä, siinä määrättyä rehun kuvausta vastaavasta rehusta saataisiin käyttää vain luettelossa mainittua nimeä. Säännös vastaa rehujen pitämisestä kaupan koskevan direktiivin säännöksiä.

Rehujen pitämisestä kaupan annettun direktiivin liitteen A-osa sisältää eräitä markkinointiville rehuille asetettavia yleisiä laatuvaati-

muksia. Tällaisia ovat muun muassa vaatimukset sidonta-aineen enimmäismääristä rehuissa sekä aitousvaatimukset. Vaatimukset on tarkoitettu voimaansaattamaan alemmanasteisilla määräyksillä ja asiaa koskeva valtuutus sisältyy nyt puheena olevan pykälän 3 momenttiin. Säännöksen mukaan vain laatuvaatimukset täyttäviä rehuja saisi tuoda maahan tai markkinoida taikka valmistaa markkinointia varten.

5 §. *Tietyt eläinten ruokintaan käytettävät tuotteet.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tiettyjen eläinten ruokintaan käytettävien tuotteiden markkinoinnista. Lain määritelmäpykälän mukaan näillä tuotteilla tarkoitetaan sellaisia tietyillä teknisillä menetelmillä valmistettuja tuotteita, jotka toimivat suoraan tai epäsuorasti valkuaislähteinä ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi rehuvalmisteina tai rehuvalmisteissa. Käytännössä näitä tuotteita ovat mikrobivalkuaisuotteet ja aminohapot. Kyseisiä tuotteita ei ole voimassa olevassa rehulaissa erotettu omaksi ryhmäkseen, vaan niitä on käsitelty rehuina tai rehun lisäaineina. Uusi ryhmittely perustuu EY:n rehudirektiiveihin, joista tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävistä tuotteista annettu direktiivi koskee asianomaisten tuotteiden markkinointia.

Pykälän 1 momentin mukaan ainoastaan maa- ja metsätalousministeriön julkaisemaan luetteloon merkittyjä, luettelossa määrättyjä vaatimukset täyttäviä tuotteita saisi maahantuoda, markkinoida, valmistaa markkinointia varten tai lisätä markkinoitaviin tai maahantuotaviin rehuvalmisteisiin. Sama koskisi maatiloilla tapahtuvaa näiden tuotteiden käyttöä ja lisäämistä rehuvalmisteisiin. Ehdotuksen 29 § sisältää säännöstä koskevan siirtymäjärjestelyn.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö antaisi määräykset tuoteluetteloon merkitsemisen perusteista. Tarkoituksena on, että luetteloon merkittäisiin ne tuotteet, jotka on lueteltu EY:n vastaavassa luettelossa (mainitun direktiivin liite) sellaisena kuin se on sisällytettyä ETA-sopimukseen. Huomioon otettaisiin myös EY:n luetteloon ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen tehtävät muutokset edellyttäen, että ne on hyväksytty ETA-säädöksiä ETA-sopimuksen mukaista menettelyä noudattaen. Muita tuotteita luetteloon ei EY:n järjestelmän mukaan voitaisi merkitä, joten maa- ja metsätalousministeriöllä ei olisi käytännössä luettelon suhteen harkintavaltaa. Sääntely noudattaa tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävistä tuotteista annetun

direktiivin periaatteita. Myös luettelon sisältämät vaatimukset on tarkoitettu määrätä vastaamaan EY:n luettelon vaatimuksia. Vaatimukset koskevat muun muassa tuotteen koostumusta, puhtautta sekä fysikaalis-kemiallisia ja biologisia ominaisuuksia.

Uuden tuotteen hyväksymisestä direktiivin liitteeseen päättää EY:n järjestelmässä komissio tai neuvosto direktiivissä säädettyä menettelyä noudattaen. Jäsenvaltioiden luetteloihin tuote voidaan ottaa vasta sitten, kun se on hyväksytty direktiivin liitteeseen. Neuvoston direktiivissä ohjeista eläinten ruokinnassa käytettävien tiettyjen tuotteiden arvioimiseksi (83/228/ETY) on annettu ohjeet tuoteluetteloon hyväksyttävältä uudelta tuotteelta vaadittavista tiedoista ja selvityksistä. Ohjeiden voimaansaattaminen ja hakemusmenettelyn järjestäminen edellyttävät valtuutussäännöstä myös Suomen rehulaissa. Säännös sisältyy ehdotetun pykälän 2 momenttiin. Norminantajaksi ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriötä. Hakemus tehtäisiin EY:n komissiolle, mutta se toimitettaisiin maa- ja metsätalousministeriön välityksellä.

6 §. *Rehun lisäaineet.* Pykälä sisältää säännökset rehun lisäaineiden markkinoinnista. Pykälän 1 momentin mukaan vain maa- ja metsätalousministeriön julkaisemissa luetteloissa mainittuja lisäaineita saisi maahantuoda, markkinoida, valmistaa markkinointia varten tai lisätä markkinoitaviin tai maahantuotaviin rehuvalmisteisiin. Sama koskisi maataloilla tapahtuvaa lisäaineiden käyttöä ja niiden lisäämistä rehuvalmisteisiin. Lisäaineiden tulisi lisäksi täyttää niille luetteloissa asetetut vaatimukset, kuten lisäaineen kuvaus tai vähimmäis- tai enimmäispitoisuus, sekä maa- ja metsätalousministeriön lisäaineille, esimerkiksi tiivisteille muutoin määräämät vaatimukset. Luetteloita olisi ehdotuksen mukaan kaksi, varsinainen lisäaineluettelo ja määräaikaikaisella luvalla markkinoitavien lisäaineiden luettelo. Ehdotuksen 29 § sisältää säännöstä koskevan siirtymäjärjestelyn.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö antaisi määräykset lisäaineluetteloihin merkitsemisen perusteista. Tarkoituksena on, että luetteloihin merkittäisiin ne rehun lisäaineet, jotka on merkitty EY:n vastaaviin, rehujen lisäaineista annettun direktiivin liitteisiin I ja II sisältyviin luetteloihin, sellaisena kuin ne ovat sisällytettyinä ETA-sopimukseen. Huomioon otettaisiin kuitenkin ETA-sopimuksessa sovitut poikkeukset kasvunsää-

teiden ja antibioottien osalta. Direktiivin liitteessä I on lueteltu hyväksytyt lisäaineet käyttörajoituksineen ja liitteessä II määräaikaikaisella luvalla markkinoitavat lisäaineet voimassaolokautineen. Tarkoituksena on, että luetteloihin sisällytettäisiin myös direktiivin liitteisiin ETA-sopimuksen voimaantulon jälkeen tehtävät muutokset edellyttäen, että ne on hyväksytty ETA-säädöksiksi ETA-sopimuksen mukaista menettelyä noudattaen. Muita kuin EY:ssä hyväksyttyjä lisäaineita luetteloihin ei EY:n järjestelmän mukaan voitaisi merkitä, joten maa- ja metsätalousministeriöllä ei olisi olisi asiassa käytännössä harkintavaltaa. Periaate vastaa mainitun direktiivin säännöksiä.

EY:n järjestelmässä uuden lisäaineen tai aineen uuden käyttötavan hyväksymisestä direktiivin liitteisiin I ja II päättää rehujen lisäaineista annetun direktiivin mukaista menettelyä noudattaen EY:n komissio tai neuvosto. Jäsenmaiden luetteloihin muutos voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun direktiivin liitettä on muutettu. Neuvoston direktiivissä eläinten ravinnossa käytettävien lisäaineiden arviointia koskevien ohjeiden antamisesta (87/153/ETY) on annettu ohjeet hyväksyttävältä lisäaineelta tai uudelta käytettävältä vaadittavista tiedoista ja selvityksistä. Ohjeen vaatimukset koskevat lisäaineen tunnistamista, kuvausta, käyttöolosuhteita ja määritysmenetelmien kuvausta sekä lisäaineen tehoa ja käyttöturvallisuutta koskevia tutkimuksia ja lisäainekohtaisia mahdollisia erityisselvityksiä. Ohjeiden voimaansaattaminen ja hakemusmenettelyn järjestäminen edellyttävät valtuutussäännöstä myös Suomen rehulaissa. Säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin ja norminantajaksi ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriötä. Käytännössä hakemus tehtäisiin EY:n komissiolle, mutta se toimitettaisiin maa- ja metsätalousministeriön välityksellä.

Rehujen lisäaineista annetussa direktiivissä on asetettu erityisiä vaatimuksia eräiden lisäaineiden valmistukselle ja välittämiseksi. Säännösten mukaan tiettyjä lisäaineita kuten antibiootteja, kokkidiostaatteja ja muita lääkeomaisia lisäaineita tai niitä sisältäviä eläinseoksia tai rehuseoksia saa markkinoida vain, jos niiden valmistaja ja välittäjä täyttää tietyt, direktiivin liitteessä III esitetyt ehdot ja vaatimukset. Viranomaisen on direktiivin mukaan julkaistava luettelo vaatimukset täyttävistä elinkeinonharjoittajista vuosittain marraskuun 30 päivään mennessä ja toimitettava sen jäl-

keen luettelo EY:n komissiolle ja jäsenmaille tiedoksi vuoden loppuun mennessä. Suomessa direktiivin mukaisesta hyväksymis- ja luettelointimenettelystä ehdotetaan säädettäväksi pykälän 3 momentissa. Luetteloa pitäisi maatilahallitus, Maa- ja metsätalousministeriö antaa määräykset luetteloon hyväksymisen perusteista, toisin sanoen valmistajille ja välittäjille direktiivin mukaisesti asetettavista ehdoista ja vaatimuksista sekä hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelystä. Ministeriö yksilöisi myös lisäaineet, joiden valmistukseen ja välittämiseen säännöstä sovellettaisiin.

Rehujen lisäaineista annetussa direktiivissä on asetettu erityisvaatimuksia myös edellä tarkoitettujen rehuvalmisteiden kirjanpidolle. Valtuus asiaa koskevien määräysten antamiseen ehdotetaan otettavaksi pykälän 3 momentin viimeiseen virkkeeseen. Ehdotuksen mukaan ministeriö voisi antaa määräyksiä myös näiden tietojen ilmoittamisesta.

7 §. *Rehuseokset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rehuseosten markkinoinnista. Pykälän 1 momentin mukaan maahantuotava, markkinoitava ja markkinointia varten valmistettava rehuseos saisi sisältää vain sellaisia 4 §:n 1 momentissa, 5 §:n 1 momentissa tai 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rehuja, tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita ja rehun lisäaineita, jotka täyttävät niille säädetyt tai määräytyt vaatimukset. Rehuseosten markkinointia ei siten sidottaisi erilliseen luetteloon, vaan vaatimukset kohdistuisivat rehuseosten raaka-aineisiin. Säännös vastaa rehuseosten pitämisestä kaupan annetun direktiivin periaatteita.

Tässä direktiivissä, jota on muutettu direktiivillä 90/44/ETY, on rehuseoksille asetettu eräitä laatuvaatimuksia esimerkiksi rautapitoisuudesta. Näiden määräysten voimaansaattamiseksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan vielä otettavaksi valtuutussäännös, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö määräisi rehuseoksille laatuvaatimuksia. Kaiken markkinointavan, maahantuotavan ja markkinointia varten valmistettavan tavarahan tulisi täyttää nämä vaatimukset.

Direktiivi 90/44/ETY sisältää säännöksen, jonka mukaan EY:ssä on tarkoitus hyväksyä lista sellaisista raaka-aineista, joiden käyttö on terveydellisistä syistä kiellettävä (negatiivilista). Tällainen lista on jo hyväksytty komission päätöksellä 91/516/ETY. Päätös ei kuulu vielä

tässä vaiheessa ETA-sopimukseen, mutta sen omaksumisesta myös EFTA-maissa neuvotellaan ETA-sopimuksen mukaista menettelyä noudattaen. Valtuus negatiivilistan tai vastaavien määräysten antamiseksi ehdotetaan sisällytettäväksi pykälän 2 momenttiin.

Rehuseosten pitämisestä kaupan annetussa direktiivissä on määritelty useita rehuseosten tyyppinimityksiä. Osa määritelmistä sisältyy ehdotetun lain 3 §:ään, mutta esimerkiksi kivennäisrehun ja melassirehun määrittelemineen edellyttää valtuutussäännöstä rehulaissa. Säännös sisältyy ehdotetun pykälän 3 momenttiin. Vastaavia määräyksiä on annettu myös voimassa olevan rehulain nojalla. Norminantajaksi ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriötä, jonka tulisi ehdotuksen mukaan kuulla rehuteollisuutta ennen määräysten antamista.

8 §. *Tilapäiset rajoitukset.* Rehun lisäaineiden ja tiettyjen eläinten ruokintaan käytettävien tuotteiden markkinointi on lakiehdotuksen 5 ja 6 §:ssä sidottu maa- ja metsätalousministeriön julkaisemiin valmisteluasetuksiin ja luetteloissa mainittuihin vaatimuksiin. Nyt kyseessä olevassa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta tilapäisesti rajoittaa näiden tuotteiden tai aineiden markkinointia luetteloissa määrätystä. Edellytyksenä olisi, että tuotteen tai lisäaineen voitaisiin uuden tutkimustiedon tai jo olemassa olevan tiedon uudelleenarvioinnin perusteella olettaa aiheuttavan vaaraa ihmisten tai eläinten taikka lisäaineiden osalta ympäristön terveydelle. Säännöksen nojalla luettelossa olevan tuotteen tai lisäaineen käyttö voitaisiin kokonaan kieltää tai sitä voitaisiin rajoittaa esimerkiksi määräämällä tuotteelle tai lisäaineelle enimmäispitoisuus tai pienentämällä sitä. Rehujen lisäaineista ja tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävistä tuotteista annetut direktiivit mahdollistavat tilapäisen rajoittamisen.

Rajoittamisesta päättäisi ehdotuksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö. Ministeriön tulisi käytännössä tehdä päätös toistaiseksi, minkä jälkeen se tulisi asianomaisten direktiivien mukaan saattaa EY:n komission ja jäsenmaiden tietoon direktiiveissä säädettyä menettelyä varten. Tässä menettelyssä päätetään, onko poikkeus perusteltu ja voidaanko sitä jatkaa.

9 §. *Haitalliset aineet ja eliöt.* Suomen voimassa olevan rehulain mukaan rehuvalmiste ei saa sisältää sellaisia määriä haitallisia tai vahingollisia aineita tai eliöitä, että sen käyttöoh-

jeiden mukaisesta käytöstä tästä syystä voi aiheutua eläintuotteisiin laatuvirheitä taikka vahinkoa ihmisille, eläimille tai muulle luonnolle. Vastaava säännös ehdotetaan sisällytettäväksi myös uuteen rehu lakiin. Kysymyksessä ovat vähimmäisvaatimukset, jotka kaiken maa-hantuotavan, markkinoitavan ja valmistettavan tavaran tulisi täyttää. Säännöksessä tarkoitettuja haitallisia tai vahingollisia aineita ja eliöitä ovat esimerkiksi myrkytystiloja aiheuttavat homebakteerit ja raskasmetallit sekä salmonellabakteerit. EY:ssä ei ole rehuvalmisteita yleensä koskevia direktiivejä rehuvalmisteiden hygieniasta kuten salmonellapitoisuudesta, mutta Suomessa vaatimus katsotaan tärkeäksi.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkemmat määräykset haitallisten aineiden ja eliöiden enimmäispitoisuuksista rehuvalmisteissa. Haitallisia aineita koskevat määräykset on tarkoitus saattaa vastaamaan suurimmista sallituista haitallisten aineiden ja tuotteiden pitoisuuksista rehuissa koskevan direktiivin liitettä. Liitteessä on lueteltu haitalliset aineet ja niiden enimmäispitoisuudet rehuvalmisteissa sekä säännöksistä sallitut poikkeukset. Direktiivin säännökset vastaavat pääosin Suomessa nykyisin noudatettavia enimmäispitoisuuksia, joista on määrätty valtion maatalouskemian laitoksen päätöksellä (D 425/87). Haitallisten eliöiden osalta on myös tarkoitus asettaa enimmäispitoisuuksia, jotka rehuksi käytettävien eläinperäisten tuotteiden osalta perustuvat eläinjätteen käsittelyä rehuksi koskevaan direktiiviin.

10 §. *Merkitseminen.* Voimassa olevan lain mukaan rehuvalmisteista on annettava ostajalle vakuustodistus, jossa on laissa ja asetuksessa säädetyt tiedot. Säännös on lain tavoitteen kannalta keskeinen. Vakuustodistusta koskevaa säännöstöä ehdotetaan nyt muutettavaksi siten, että lakiin otettaisiin vakuustodistuksen yksityiskohtaisen sisällön sijasta vain valtuutussäännös tarkempien merkintämääräysten antamiseen alemmanasteisilla määräyksillä.

Ehdotettu valtuutus sisältyy pykälän 1 momenttiin. Sen mukaan määräykset ostajalle annettavista tiedoista antaisi maa- ja metsätalousministeriö. Tämä koskisi sekä pakollisia että vapaaehtoisesti ilmoitettavia tietoja samoin kuin niiden yhteydessä mahdollisesti ilmoitettavia lisätietoja. Ministeriö voisi lisäksi antaa määräyksiä tietojen ilmoittamisen perusteista, esimerkiksi rehujen energia-arvon laskemispe-

rusteista, sekä tietoja ilmoitettaessa käytettävistä käsitteistä.

Tarkoituksena on määrätä tietoja koskevat vaatimukset vastaamaan rehuja koskevia direktiivejä, joista suurin osa sisältää myös merkintävaatimuksia. Vakuustodistuksen nimi ehdotetaan samalla muutettavaksi tuoteselosteeksi, mikä paremmin vastaa direktiiveissä käytettyjä ilmaisuja.

Direktiivien merkintävaatimukset ovat pakollisia tai vapaaehtoisia eikä muita kuin direktiivissä mainittuja tietoja voida periaatteessa vaatia ilmoitettavaksi ("suljettu vakuus"). Tämä merkitsee sitä, että esimerkiksi rehuseoksen sisältämien raaka-aineiden määriä ei voida vaatia ilmoitettavaksi ja rehujen energia-arvo voidaan vaatia tai sallia ilmoitettavaksi vain rajoitetusti. Energia-arvojen laskemisessa noudatetaan periaatteessa kansallisia laskentajärjestelmiä, kunnes yhteisö hyväksyy yhteisen laskentatavan. Tällainen laskentatapa on toistaiseksi hyväksytty vain siipikarjan rehuseoksille. Suomessa on nykyisin käytössä niin sanottu "avoin vakuus" eli meidän voimassa olevat merkintävaatimuksemme ovat huomattavasti EY:n vaatimuksia tiukemmat.

Pykälän 2 momentti sisältää säännökset merkintävaatavasta. Säännös vastaa periaatteiltaan rehuja koskevien direktiivien vaatimuksia. Sen mukaan tuoteseloste olisi pääsääntöisesti painettava tai kiinnitettävä rehuvalmistepakkaukseen tai -säiliöön. Poikkeuksena olisi kuitenkin irtotavara, jota koskevat merkinnät saataisiin tehdä myös tavaran mukana seuraaviin asiakirjoihin kuten lähetelistaan tai kuormakirjaan. Maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkempia määräyksiä merkintöjen tekemistavasta. Myös näiden määräysten on tarkoitus noudattaa direktiivien vastaavia säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö määräisi myös ilmoitettujen tietojen enimmäispoikkeamat tarkastuksessa todettuun arvoon verrattuna. Kyseiset toleranssit sisältyvät rehuja koskeviin direktiiveihin ja ne on tarkoitus määrätä vastaamaan sanottuja poikkeamia.

11 §. *Pakkausmääräykset.* Rehuja koskevat direktiivit sisältävät useita säännöksiä rehuvalmisteiden pakkaamisesta. Näiden säännösten voimaansaattamiseksi pykälään ehdotetaan otettavaksi valtuutussäännös tällaisten määräysten antamiseen alemmanasteisilla määräyksillä. Norminantajaksi ehdotetaan tässäkin tapauksessa maa- ja metsätalousministeriötä.

Pakkausvaatimuksia on EY:ssä asetettu esimerkiksi rehuseoksille rehuseosten pitämisestä kaupan annettulla direktiivillä ja rehun lisäaineille rehujen lisäaineista annettulla direktiivillä. Säännösten mukaan rehuseoksia, rehun lisäaineita ja esiseoksia voidaan pääsääntöisesti sallia markkinoitavaksi vain suljetuissa pakkauksissa tai säiliöissä. Pakkaukset ja säiliöt on säädettävä suljettavaksi siten, että pakkausta avattaessa suljin vahingoittuu korjauskelvottomaksi eikä sitä voida käyttää uudelleen. Rehuseosten osalta säännöksistä on myönnetty poikkeuksia rehuseosten markkinoille saattamiseen sallimisesta sulkemattomissa pakkauksissa tai säiliöissä annettulla direktiivillä. Poikkeukset koskevat muun muassa tuottajien välisiä toimituksia tai suoria toimituksia lopulliselle käyttäjälle sekä hyvin pieniä toimituksia. Vastaavia pakkausvaatimuksia voidaan rehujen pitämisestä kaupan annettun direktiivin mukaan asettaa myös rehujen pakkaamiselle.

12 §. *Harhaanjohtava markkinointi.* Ehdotetun pykälän 1 momentti sisältää yleisen kiellon johtaa ostajaa harhaan rehulain piiriin kuuluvia valmisteita markkinoitaessa. Markkinoinnilla tarkoitetaan pykälässä rehuvalmisteiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia kuten mainontaa ja muuta myynninedistämistä. Säännöksessä on lueteltu seikkoja, joiden suhteen ostajaa ei saa johtaa harhaan. Luettelo on esimerkinomainen. Harhaanjohtamisella tarkoitetaan muun muassa totuudenvastaisten tai muutoin harhaanjohtavien esimerkiksi puutteellisten tietojen antamista.

Vastaava yleissäännös sisältyy muun muassa kuluttajansuojalakiin. Erityissäännös rehulaissa on katsottu tarpeelliseksi kaikkien lain piiriin kuuluvien ostajien suojaamiseksi väärän mielikuvan antavilta tiedoilta. Säännös vastaa periaatteiltaan voimassa olevan lain säännöksiä ja sama periaate sisältyy myös rehuja koskeviin direktiiveihin. Säännöksen noudattamatta jättämisestä voisi seuraamuksena olla 23 §:ssä tarkoitettu kielto tai 25 §:ssä säädetty rangaistus.

13 §. *Valmistuksen valvonta ja valmistus- ja säilytystilat.* EY:n direktiivit sisältävät eräitä vaatimuksia siitä, miten rehuvalmisteita valmistavan elinkeinonharjoittajan on järjestettävä valmistuksen valvonta. Tällaisia säännöksiä sisältyy muun muassa rehujen lisäaineita koskevan direktiivin muuttamisesta annettuun direktiiviin (84/587/ETY) sekä eläinjalteen käsittelyä rehuksi koskevaan direktiiviin. Näihin direktiivi-

veihin sisältyy myös vaatimuksia rehuvalmisteiden valmistus- ja säilytystiloille. Valtuutus kyseessä olevien määräysten antamiseen sisältyy ehdotuksen 13 §:ään, jossa norminantajaksi ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriötä. Vastaavia vaatimuksia sisältyy valmistus- ja säilytystilojen osalta myös voimassa olevaan rehulakiin. Säännöksen nojalla annettujen määräysten noudattamatta jättämisestä voisi olla seuraamuksena lain 23 §:ssä tarkoitettu kielto tai 25 §:ssä säädetty rangaistusseuraamus.

3 luku. Valvonta

14 §. *Valvontaviranomaiset.* Valvontaviranomaisena toimisi ehdotetun pykälän mukaan maatilahallitus, käytännössä sen osana toimiva valtion maatalouskemian laitos. Maahantuontia valvoisi maatilahallituksen ohella tullilaitos. Maa- ja metsätalousministeriölle kuuluisi ylimpänä viranomaisena lannoitevalmisteiden valmistuksen, markkinoinnin ja valvonnan yleinen ohjaus. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto toimisi valvontaviranomaisena omalla toimialallaan.

15 §. *Valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat.* Valvontaviranomaisena maatilahallituksen tehtävänä on huolehtia riittävän valvonnan järjestämisestä muun muassa tarpeellisten tarkastusten suorittamisesta. Tarkastuksia varten maatilahallitus tulisi pykälän 1 momentin mukaisesti kirjallisesti valtuuttamaan virkamiehen vastuulla toimivia tarkastajia ja näytteenottajia valvontatehtäviin, joita olisivat monet viralliset toimenpiteet kuten näytteiden ottaminen ja tarkastusten suorittaminen. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesta valamenettelystä luovuttaisiin. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto voisi määrätä valvontatehtäviin eläinlääkäreitä.

Valvontaviranomaisen edustajien ja eläinlääkintöosaston määräämien eläinlääkärien lisäksi vain valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat voisivat periaatteessa osallistua valvontaan. Valtuutetun tarkastajan tai näytteenottajan ollessa estynyt suorittamasta tehtävänsä ja muutoinkin poikkeustapauksissa myös muu maatilahallituksen määräämä esteetön henkilö taikka tulli tai poliisi maatilahallituksen ohjeiden mukaisesti voisi kuitenkin hoitaa valvontatehtäviä. Tästä ehdotetaan säädettäväksi pykälän 2 momentissa.

Valtuutettujen tarkastajien ja näytteenottaji-

en järjestelmä vastaa nykyistä lainsäädäntöä ja käytäntöä. Valtuutettuja tarkastajia oli vuonna 1991 38 ja näytteenottajia 43. Tarkastajat ja näytteenottajat hoitavat valvontatehtäviä yleensä sivutoimenaan. Tarkoituksena on, että näissä tehtävissä käytettäisiin jatkossa nykyistä enemmän maaseutupiirien virkamiehiä, mikä edellyttää kuitenkin näiden virkamiesten kouluttamista asianomaisiin tehtäviin. Myös edullisempia ostopalveluita käytettäisiin mahdollisuksien mukaan.

16 §. *Tarkastukset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisten sekä valtuutettujen tarkastajien ja näytteenottajien valtuuksista valvontaa suoritettaessa. Oikeus tarkastusten suorittamiseen olisi pykälän 1 momentin mukaan maatilahallituksella sekä valtuutetuilla tarkastajilla ja näytteenottajilla. Tarkastusoikeus koskee kaikkien rehuvalmisteiden valmistusta, maahantuontia ja markkinointia sekä näihin liittyvää valmisteiden säilytystä ja kuljetusta. Tarkastuksen suorittajalla olisi oikeus valvontaa varten tarkastaa rehuvalmisteita, valmistus- ja pakkaustiloja, varastointi- ja myyntipaikkoja, kuljetusvälineitä, elinkeinonharjoittajan tavarakirjanpitoa ja 18 §:ssä säädettäväksi ehdotettu tiedostoa. Tarkastusoikeus ulottuisi elinkeinonharjoittajan kirjanpitoon enää rajoitetusti, koska tiedostosta on arvioitu voitavan saada riittävät tiedot esimerkiksi rehuvalmisteiden ja niiden raaka-aineiden ostoista ja myynneistä. Tarkastuksissa saatisiin myös ottaa maksutta tarpeellisia näytteitä raaka-aineista ja valmiista tuotteista. Valvonnan järjestämiseksi maatilahallitus voisi lisäksi asettaa rehuvalmisteiden maahantuontipaikkakunnille näytteenottajia ja valmistuslaitoksiin pysyvän tarkastajan.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan maa- ja metsätalousministeriölle annettavaksi norminantovaltuutus tarkempien määräysten antamiseen 1 momentissa mainittujen tarkastusten suorittamisesta sekä näytteiden ottamisesta, lähettämisestä ja tutkimisesta. Kysymyksessä ovat tarkastuksia ja näytteitä koskevat yleisluonteiset määräykset tapauskohtaisen valvonnan järjestämisen jädessä valvontaviranomaisen tehtäväksi. Säännöksen nojalla tullaan saattamaan voimaan ETA-sopimukseen sisältyvät rehujen näytteenottoa ja analysointia koskevat direktiivit, jotka poikkeavat meillä nykyisin valtion maatalouskemian laitoksen ohjeiden perusteella noudatetuista menetelmistä. Säännös vastaa voimassa olevassa rehulaissa 1

päivästä elokuuta 1992 voimassa ollutta säännöstä.

17 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Valvonnan järjestämiseksi on välttämätöntä, että valvontaviranomainen saa tiedon valvottavien yritysten olemassaolosta ja sijainnista. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan elinkeinonharjoittajalle säädettäväksi ilmoitusvelvollisuus toiminnastaan. Pykälän 1 momentin mukaan laissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan elinkeinonharjoittajan olisi tehtävä toiminnastaan kirjallinen ilmoitus maatilahallituksen asianomaisista elinkeinonharjoittajista pitämään rekisteriin.

Ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä ja ilmoituksen tekemisestä määrättäisiin pykälän 2 momentin mukaan tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä. Tarkoituksena on, että ilmoitusvelvollisuus koskisi toiminnan aloittamista, lopettamista ja siinä tapahtuneita muutoksia. Uudesta yrityksestä tulisi ilmoittaa vähintään kuukautta ennen ilmoituksenvaraisen toiminnan aloittamista ja toiminnan lopettamisesta tai muutoksista viipymättä. Aloittamisilmoituksen tulisi sisältää muun muassa tiedot yrityksen nimestä, valmistus-, myynti-, varasto- ja muista toimipaikoista, omistajasta tai haltijasta sekä heidän yhteystiedoistaan ja toiminnan laadusta (valmistus, maahantuonti, kauppa) sekä tarpeelliseksi katsottavat tiedot valmistettavista, maahantuotavista tai myytävistä valmisteista.

Kotimaassa tapahtuvan valmistuksen valvonnan järjestämiseksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ennakkotarkastuksen suorittamisesta rehuvalmisteiden valmistusta aloittavassa tuotantolaitoksessa. Säännöksen mukaan valmistajan olisi ainakin varattava maatilahallitukselle tilaisuus laitoksen tarkastamiseen ennen toiminnan aloittamista.

Vastaavia toimintaa koskevia ilmoituksia edellytetään valmistuksen, maahantuonnin ja sivutuotteiden luovutuksen osalta tehtäväksi myös voimassa olevan rehulain nojalla. Nyt ehdotettu ilmoitusvelvollisuus on kuitenkin kattavampi ja käsittää muun muassa kaiken lain soveltamisalaan kuuluvan toiminnan, markkinointi mukaan lukien ja koskee toiminnan aloittamisen lisäksi myös kaikkia muutoksia ja toiminnan lopettamista. Ilmoituksista ei ole nykyisin myöskään pidetty lain nojalla rekisteriä, joskin ne ja vakuustiedotukset on käytännössä kirjattu. Ehdotetut muutokset ovat tarpeen valvontajärjestelmässä tapahtuvien muutosten vuoksi. Rehujen lisäaineista an-

nettu direktiivi edellyttää valmistusta ja markkinointia koskevaa ennakkoilmoitusta.

18 §. *Tiedosto.* Pykälän 1 momentissa säädetäisiin elinkeinonharjoittajan velvollisuudesta pitää rehuvalmisteiden valmistuksesta, markkinoinnista ja maahantuonnista tiedostoa. Tiedosto olisi luettelo tai muu vastaava selvitys, josta tulisi käydä ilmi valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkemmat määräykset tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä. Tarkoituksena on, että tiedostossa olisivat muun muassa tiedot rehuvalmisteiden ostoista ja myynneistä, raaka-aineiden ostoista sekä valmisteiden säilytyspaikoista. Myös valmisteita koskevat kiellot tulisi merkitä tiedostoon. Ehdotus merkitsisi voimassa olevaan rehulakiin sisältyvien elinkeinonharjoittajan kirjainpitovelvollisuutta koskevien säännösten tarkentamista. Muutos on tarpeen valvonnan painopisteen siirtyessä etukäteen tapahtuvasta valvonnasta pääsääntöisesti jälkikäteen suoritettavaan valvontaan.

Pykälän 2 momentin mukaan maahantuojan ja valmistajan on ilmoitettava maatilahallitukselle sen tarkemmin määräämällä tavalla rehuvalmisteiden maahantuonti- ja valmistusmäärät sekä valmistukseen käytettyjen raaka-aineiden määrät. Ilmoitukset ovat tarpeen tilastointia ja jäljempänä 22 §:ssä säädettyjen maksujen perimistä varten. Tilastointia varten ilmoitus tultaneen vaatimaan useita kertoja vuodessa.

19 §. *Tuontitarkastus.* Voimassa olevan rehulain mukaan jokainen maahantuotava rehuvalmiste-erä on pääsääntöisesti tarkastettava ennen maahantuontia. Valmistetta on säilytettävä tullin valvonnassa siihen saakka, kunnes valtion maatalouskemian laitos on tarkastuksen perusteella hyväksynyt valmisteiden maahantuonnin. Laitos voi tietyin edellytyksin sallia poikkeamisen näistä periaatteista.

ETA-sopimuksen liitteeseen I sisältyvien määräysten mukaan rehuvalmisteiden rajatarkastuksia koskevat säännökset jäävät periaatteessa sopimuksen ulkopuolelle. Sopimuksessa on kuitenkin sovittu rajatarkastusten ja rajamuodollisuuksien yksinkertaistamisesta sopimukseen sisältyvän pöytäkirjan 10 mukaisesti. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että tarkastukset tulee suorittaa viivytyksettä ja pistokokein. Siitä, mitä pistokokeellisella tarkastuksella käytännössä tarkoitetaan, tullaan pöytäkirjan mukaan päättämään ETA:n sekakomiteassa.

Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti

rehuvalmisteiden maahantuontia koskevia säännöksiä ehdotetaan pykälän 1 momentissa muutettavaksi siten, että säännönmukaisista maahantuontitarkastuksista luovuttaisiin ja niiden sijasta rehuvalmisteet tarkastettaisiin rajalla lähinnä pistokokein valvontaviranomaisen laatiman valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontasuunnitelmaa laadittaessa huomiota on tuontierien määrään perustuvien tarkastusten lisäksi tarkoitettu kiinnittää myös erityisen riskialttiiden rehuvalmisteiden tarkastustiheyteen edellyttäen, että tämä periaate hyväksytään tarkastusten järjestämistä koskevissa jatkoneuvotteluissa. Ehdotuksen mukaan tarkastettavia valmisteita ei enää pysäytettäisi tulliin, vaan ne saataisiin pistokokeellisen näytteenoton jälkeen tuoda vapaasti maahan. Halluttaessa valmisteet voitaisiin kuitenkin nykyiseen tapaan pysäyttää tarkastuksen ajaksi. Pysäyttämistä päättäisi tällöin tapauskohtaisesti valtion maatalouskemian laitos.

Pykälän 2 momentin mukaan rehuvalmiste voitaisiin kuitenkin 1 momentin pääsäännöstä poiketen aina tarkastaa rajalla silloin, kun on perusteltua syytä epäillä, että siitä aiheutuu vaaraa ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle. Tällainen peruste voisi olla esimerkiksi salmonellaepäily. Tarkastuksen suorittamiseen ja tavarantoimen pysäyttämiseen sovellettaisiin 1 momentin periaatteita. Säännös vastaa ETA-sopimuksen 13 artiklan ja Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen (Rooman sopimus) 36 artiklan periaatteita.

Edellä mainitut maahantuontitarkastusta koskevat muutosehdotukset merkitsevät sitä, että tuonnin valvonnassa noudatetaan periaatteessa samaa järjestelmää kuin lain nojalla järjestettävässä markkinoinnin ja valmistuksen valvonnassa. Muutos on perusteltu myös muiden kuin Euroopan talousalueelta tuotavien rehuvalmisteiden osalta, koska rehuvalmisteiden valvonta kokonaisuudessaan joudutaan ETA-sopimuksen edellyttämien muutosten johdosta järjestämään uudelleen.

20 §. *Salassapitovelvollisuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi salassapitovelvollisuudesta, jonka tarkoituksena on suojata elinkeinonharjoittajaa tarkastuksissa ja muussa valvonnassa kertyvien tietojen asiattomalta leviämiseltä. Tarkastaja tai muu henkilö, joka lain täytäntöönpanon yhteydessä saa tietoja elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuudesta tai taloudellisesta asemasta, ei saa paljastaa tietoja tai käyttää niitä ansiotarkoituksessa

hyödykseen ilman elinkeinonharjoittajan suostumusta. Salassapitovelvollisuus ei estäisi tietojen antamista maatilahallitukselle, tullilaitokselle tai maa- ja metsätalousministeriölle niille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi eikä myöskään rikosten selvittämisen tai muutoksenhaun yhteydessä.

21 §. *Valvonnan tulosten julkaiseminen.* Voimassa olevassa laissa on säädetty mahdollisuudesta maa- ja metsätalousministeriön määräyksestä julkistaa valvontatarkastusten yksityiskohtaiset tulokset, myös yritysten nimet. Järjestelmä ehdotetaan nyt muutettavaksi avoimemmaksi siten, että tulosten julkaiseminen olisi säännönmukaista. Julkaiseminen soveltuu hyvin jälkikäteen toimivaan valvontaan ja siksi sen merkitys kasvaa valvontajärjestelmän muuttuessa.

Tulokset julkaisisi ehdotuksen mukaan maatilahallitus maa- ja metsätalousministeriön antamien tarkempien määräysten mukaisesti. Tarkoituksena on, että ministeriö antaisi yleisluonteisia määräyksiä muun muassa julkaistavista tiedoista, julkaisutavasta ja -tiheydestä. Maatilahallitus voisi luonnollisesti edelleen julkaista harkintansa mukaan myös yleisluontoisia tilastotietoja.

22 §. *Valvontamaksut ja palkkiot.* Voimassa olevan rehulain mukaan valtiolle peritään elinkeinonharjoittajilta tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteiden tutkimisesta sekä muista valvontaviranomaisen suorittamista toimenpiteistä maksuja, joiden suuruus määrätään valtion maksuperustelain mukaisesti suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten perusteella. Tällainen suoriteperusteinen, yksittäisiä toimenpiteitä koskeva maksujärjestelmä ei ole käytännössä mahdollinen EY:n rehuvalmisteiden markkinajärjestelmässä, joka edellyttää periaatteessa maahantuontitarkastuksista luopumista ja perustuu valmistuksen ja markkinoilla olevan tavaran valvontaan. Valvonnan kustannuksia ei ole kuitenkaan perusteltua jättää yksinomaan yhteiskunnan maksettavaksi.

Maksujen perimisessä ehdotetaan tämän vuoksi pykälän 1 momentissa siirryttäväksi järjestelmään, jossa lainsäädännön valvonnan toteuttamisesta valtiolle aiheutuvat kustannukset perittäisiin rehuvalmisteiden maahantuojilta ja valmistajilta kaksi kertaa vuodessa, käytännössä huhti- ja lokakuussa, perittävinä maksuina. Valvonnan toteuttamisella tarkoitetaan tällöin näytteiden ottamista ja niiden tutkimista

sen selvittämiseksi, täyttävätkö valmisteet niille säädetty tai määrätty vaatimukset. Valvonnan suunnittelusta ja järjestelmän ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset jäisivät valtion vastattaviksi. Maksut määräytyisivät valmisteryhmäkohtaisesti valmistus- ja maahantuontimäärien perusteella. Valmisteryhmillä tarkoitetaan säännöksessä paitsi valmisteiden jakamista rehuihin, rehuseoksiin, rehun lisäaineisiin ja tiettyihin eläinten ruokintaan käytettäviin tuotteisiin, myös yksityiskohtaisempaa jakoa, esimerkiksi vitamiinit, säilöntäaineet ja erilaiset raaka-aineryhmät. Näiden maksujen lisäksi maatilahallitus voisi periä erillisiä maksuja erityistutkimuksista, joilla tarkoitetaan esimerkiksi erityisen riskialttiin tai lukuisia valvontatoimenpiteitä vaativien valmisteiden tutkimista.

Pykälän 1 momentin viimeinen virke sisältää yleisen viittauksen valtion maksuperustelakiin (150/92). Siltä osin kuin pykälässä ei muuta säädetä, sovellettaisiin maksuihin maksuperustelakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi säännökset maksujen perimisestä, viivästyskorosta, vähäisten saatavien perimättä jättämisestä ja muista vastaavista järjestelyistä. Maksuperustelain nojalla maa- ja metsätalousministeriö määräisi maksujen suuruuden.

Maksujen suuruuden määrittäminen edellyttää tarkastustoiminnan ja muun valvonnan kustannusten erottamista toisistaan rehuvalvonnan kokonaiskustannuksia laskettaessa. Valmistus- ja maahantuontimäärien perusteella perittävät maksut perittäisiin käytännössä elinkeinonharjoittajien lain 18 §:n 2 momentin nojalla tekemien valmistus- ja maahantuontimääriä koskevien ilmoitusten perusteella. Järjestelmän valvonnassa käytettäisiin apuna 17 §:ssä säädettyä rekisteriä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtuutetuille tarkastajille ja näytteenottajille voitaisiin suorittaa tarkastuksista ja näytteenotosta maa- ja metsätalousministeriön vahvistamia palkkioita ja korvauksia.

Laitoksen toimintaa sekä valvonta- ja maksujärjestelmää on tarkoitus edelleen kehittää ottaen huomioon teknillisen tarkastuksen komitean -91 mietinnössä esitetyt periaatteet.

4 luku. Pakkokeinot ja seuraamukset

23 §. *Kielto.* Ehdotetun pykälän mukaan

maatilahallitus voisi käyttää lain täytäntöönpanossa pakkokeinoina kieltoja. Pykälän 1 momentin mukaan maatilahallituksen tulee kieltää rehuvalmisteiden maahantuonti, markkinointi, valmistus tai käyttö, jos valmiste tai siitä annettavat tiedot taikka sen valmistuksessa käytettävät valmistus- tai säilytystilat taikka valmistajan valvonnan järjestäminen eivät täytä niille laissa tai sen nojalla asetettuja vaatimuksia. Kiello tulisi kohtuussyistä antaa määräaikaisena, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on poistettavissa. Tällainen kiello on heti peruutettava, jos sen peruste on poistettu tai sillä ei enää ole merkitystä kiellon määräämisen kannalta.

Kieltopäätökset ovat käytännössä viranomaisten pakkokeinoina tehokkaita vain, jos ne voidaan panna heti täytäntöön. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan vielä säädettäväksi, että annettua kieltopäätöstä olisi noudatettava siitä huolimatta, että siitä olisi valitettu. Elinkeinonharjoittajan aseman turvaamiseksi säännöksessä ehdotetaan myös, että muutoksenhakuviranomainen, käytännössä korkein hallinto-oikeus, voisi muutoksenhakua käsitellessään kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpanon.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettulla tavalla maahantuontikieltoon asetetut rehuvalmisteet tulee maahantuojan palauttaa tai hävittää maatilahallituksen hyväksymällä tavalla, jollei valmistetta koskevaa puutetta ole mahdollista poistaa. Käytännössä tällöin tulevat noudatettaviksi myös tullilainsäädännön asiaa koskevat määräykset.

Ehdotus merkitsee voimassa olevan lain kieltoa koskevien säännösten yksinkertaistamista. Samalla säännökset on tarkistettu ETA-sopimukseen sisältyvien rehuja koskevien direktiivien periaatteiden mukaisiksi. Voimassa olevassa laissa on useita säännöksiä maahantuonnin, valmistuksen, tai myynnin kieltämisestä.

24 §. *Uhkasakko.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi maatilahallituksen mahdollisuudesta asettaa 23 §:ssä tarkoitettun kiellon tehosteeksi sakon uhka. Yleiset säännökset uhkasakon asettamisesta ja maksettavaksi tuomitsemisesta ovat uhkasakkolaissa (1113/90). Lain mukaan sama viranomainen, joka asettaa uhkasakon eli tässä tapauksessa maatilahallitus, päättää myös sen tuomitsemisesta maksettavaksi. Pykälän 2 momentin mukaan erillinen valitus uhkasakon asettamispäätöksistä ei olisi mahdollinen.

25 §. *Rangaistussäädännös.* Pykälän 1 momentti

sisältää säännökset elinkeinonharjoittajaan rehulain nojalla kohdistuvista rangaistuksista ja menettämisseuraamuksesta. Säännöksen mukaan rehuvalmisteiden maahantuomisesta, markkinoinnista, valmistamisesta, käyttämisestä tai lisäämisestä rehuvalmisteisiin vastoin 4—7 §:n säännöksiä tai niiden nojalla annettuja määräyksiä tai vastoin 8 §:ssä tarkoitettua rajoitusta taikka vastoin 9—11 §:n säännöksiä tai niiden nojalla annettuja määräyksiä voisi olla seuraamuksena sakkorangaistus. Sama koskisi lain 12 §:ssä tarkoitettua harhaanjohtavaa markkinointia, 13 §:n nojalla annettujen valmistuksen valvonnan järjestämistä koskevien määräysten noudattamatta jättämistä sekä rehuvalmisteiden valmistamista ja säilyttämistä vastoin 13 §:n nojalla asetettuja vaatimuksia ja rekisteri-ilmoituksen tekemisen ja tiedoston ylläpitämisen laiminlyömistä. Sakkorangaistuksen lisäksi rehuvalmiste pakkauksineen tai osa siitä taikka niiden arvo voitaisiin tuomita valtiolle menetetyksi, jollei se olosuhteet huomioon ottaen olisi kohtuutonta. Nämä seuraamukset on yhdessä muiden järjestelmään kuuluvien seuraamusten kanssa katsottu riittäväksi rangaistukseksi lainsäädännön säännösten ja määräysten rikkomisesta. Rehulakirikoksen tunnusmerkistöä ei enää ehdoteta määriteltäväksi, vaan voimassa olevan lain perusteella rehulakirikoksina pidettävät teot olisivat ehdotettun lain mukaan rehulakirikkomuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisten keskinäisestä toimivallan jaosta rikosilmoituksen tekemisessä. Ehdotuksen mukaan rikkomuksen ilmoittaminen poliisiviranomaisille syyteharkintaan olisi maatilahallituksen tehtävänä. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitsisi tehdä kokonaisuutena ottaen ilmeisen vähäisestä rikkomuksesta. Tästä on selvyiden vuoksi otettu maininta säännöksen, vaikka valvontaviranomaisen valtuuksiin onkin yleisesti katsottu ilman eri valtuutustakin kuuluvan oikeus harkita, onko vähäisimpien rikosten ilmoittaminen syytteeseen tarkoituksenmukaista.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin 20 §:ssä säädetyin salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevien seuraamusten osalta rikoslakiin. Rikoslain 40 luvun 5 §:ssä (792/89) säädetään rangaistuksista, joita virkamiehelle tai julkisyhteisön työntekijälle voidaan tuomita salassapitorikoksesta tai tuottamuksillisesta salassapitorikoksesta. Pykälän mukaan on rangaistava teko oikeudettomasti paljastaa tai käyttää hyö-

dyksi sellaista palvelussuhteessa saatua tietoa, jota lain nimenomaisen säännöksen nojalla ei saa ilmaista. Virkamiehellä tarkoitetaan rikoslaissa sekä henkilöä, joka on virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtioon, että henkilöä, joka lain tai sen nojalla annetun määräyksen perusteella käyttää julkista valtaa. Rikoslain salassapitorikoksia koskevia säännöksiä sovellettaisiin näin ollen myös niihin rehulain nojalla määrättyihin valtuutettuihin tarkastajiin, näytteentottajiin ja eläinlääkäreihin, jotka eivät ole palvelussuhteessa valvontaviranomaisiin.

26 §. *Vahingonkorvausvelvollisuus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että rehuvalmisteiden myyjällä olisi niin sanottu ankara vastuu myymistään rehuvalmisteista. Tällä tarkoitetaan sitä, että tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheutetun vahingon lisäksi myyjän on korvattava ostajalle myös huolimattomuudesta riippumatta syntynyt vahinko. Ilman erityissäännöstä myyjän korvausvelvollisuus määräytyisi elinkeinonharjoittajien välisessä kaupassa kauppalaan ja kuluttajakaupassa kuluttajan suojalain perusteella. Näissä laeissa korvausvastuu on osin huolimattomuudesta riippumattonta ja osin huolimattomuuteen perustuvaa.

Vastaava periaate sisältyy myös voimassa olevaan ja sitä edeltäneeseen rehulakiin. Säännös perustuu siihen, että virheellisen tuotantotarvikkeen kuten rehuvalmisteen, käytöstä aiheutuva taloudellinen vahinko voi olla moninkertainen tarvikkeen arvoon verrattuna ja tällaisena kohtuuttoman raskas yksityisen viljelijän yksin kannettavaksi. Tällainen virheellinen tuote saattaa lisäksi vahingoittaa yrityksen tuotantoa ja tuotantokykyä, mikä edelleen vähentää yrittäjän mahdollisuutta tappion kantamiseen. Myyjä sitä vastoin pystyy yleensä siirtämään vahingon suuremman joukon kannettavaksi. Suurella yrityksellä on mahdollisuus ottaa riskit huomioon tuotteen hinnoittelussa sekä ottamalla riittävät vakuutukset.

Myös tuotevastuulaki perustuu edellä selostettuun ankan vastuun periaatteeseen. Laki koskee myös rehuvalmisteita, mutta se tulee sovellettavaksi lähinnä silloin, kun valmisteesta aiheutuu tuotteen puutteellisen turvallisuuden vuoksi vahinkoa yksityiselle henkilölle tai vahingon tapahtumishetkellä pääasiassa yksityiseen tarkoitukseen käytetylle omaisuudelle. Vahinkoja, jotka kohdistuvat elinkeinotoiminnassa kuten maatalousyrityksessä käytettyyn

omaisuuteen, lain korvausvelvollisuus ei sen sijaan kata.

5 luku. Erinäiset säännökset

27 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälän mukaan tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella.

6 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

28 §. *Voimaantulo.* Lain voimaantuloajan kohdasta säädettäisiin asetuksella.

29 §. *Siirtymäsäännökset.* ETA-sopimuksessa on sovittu siirtymäajasta sellaisten rehun lisäaineiden ja tiettyjen eläinten ruokintaan käytettävien tuotteiden osalta, joita ei ole hyväksytty EY:ssä, mutta joita käytetään EFTA-valtioissa. Sopimuksen mukaan EY tulee arvioidaan tällaisten aineiden ja tuotteiden sallittavuuden 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä sovitun asiakirja-aineiston pohjalta. EY:n päätökseen saakka EFTA-valtiot voivat pysyttää kansalliset määräyksensä. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiaa koskeva säännös. Poikkeusjärjestelyn piiriin ETA-sopimuksen mukaan kuuluvat lisäaineet ja tuotteet lueteltaisiin maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä. Maa- ja metsätalousministeriö määräisi myös poikkeusjärjestelyn ajan, mikä ETA-sopimuksen sanamuodon mukaan voisi olla enintään kaksi vuotta, mutta myös vähemmän siinä tapauksessa, että EY tekisi lisäainetta tai tuotetta koskevan päätöksensä jo ennen vuoden 1995 loppua.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi lain 17 §:n mukaisen ilmoitusjärjestelmän käytönotossa noudatettavasta siirtymäajasta. Elinkeinonharjoittajan, joka lain voimaan tullessa harjoittaa siinä tarkoitettua toimintaa, olisi tehtävä laissa tarkoitettu ilmoitus kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Sen sijaan elinkeinonharjoittajan, joka lain voimaantulon jälkeen aloittaa ilmoituksenvaraisen toiminnan, tulisi tehdä ilmoitus voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Tarkoituksena on, että aloittamisilmoitus olisi tehtävä vähintään kuukautta ennen toiminnan aloittamista.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksessä ehdotetaan, että lakia alem-

manasteiset säännökset annettaisiin jatkossa asetuksen sijasta yleensä maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Tämä on perusteltua, koska alemmanasteiset määräykset tulevat sisältämään lähinnä EY:n direktiivien mukaista, hyvin teknisluonteista sääntelyä, joka omaksutaan suoraan direktiiveistä. Sääntelytaso on perusteltu myös siksi, että direktiivien muuttuessa myös Suomen vastaavia määräyksiä joudutaan jatkuvasti muuttamaan.

Ehdotettu laki sisältää valtuudet määrätä maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä rehuvalmisteita koskevista luetteloista, niihin sisältyvistä vaatimuksista, hakemuksia tehtäessä ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelyistä sekä rehujen osalta luetteloon merkitsemisen perusteista, rehuvalmisteita koskevista laatu-, merkintä- ja pakkausvaatimuksista, valmistus- ja säilytystiloista sekä valmistajan valvonnan järjestämisestä, tuoteselosteiden enimmäispoikkeamista tarkastuksessa todetusta arvosta, rehuvalmisteiden sisältämien haitallisten aineiden ja eliöiden enimmäispitoisuuksista, rehuseosten tyyppinimistä sekä lisäaineita ja tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita koskevista siirtymäajan järjestelyistä. Ministeriö hyväksyisi myös tiettyjen lisäaineiden, esiseosten ja rehuseosten valmistajat sekä antaisi määräykset tämän hyväksymisen perusteista, hakemukseen liitettävistä tiedoista, hakemusmenettelyistä sekä näitä tuotteita koskevasta kirjanpidosta ja kirjanpitolietojen ilmoittamisesta. Ministeriö antaisi määräykset myös elinkeinotoimintaa koskevan ilmoituksen sisällöstä ja tekemisestä, elinkeinonharjoittajan ylläpitämän tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä ja valvontatulosten julkaisemisesta sekä tarkemmat määräykset laissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamisesta sekä näytteiden ottamisesta, lähettämisestä ja tutkimisesta. Lisäksi ministeriö määräisi lain

nojalla perittävien maksujen suuruuden sekä valtuutetuille tarkastajille ja näytteenottajille maksettavat palkkiot ja korvaukset. Maatilahallitus antaisi teknisluonteiset määräykset tilastointiin ja maksujen perintäjärjestelmään liittyvästä maahantuonti- ja valmistusmäärien ilmoittamisesta koskevasta menettelystä sekä muista kuin rehuuetteloon merkityistä rehuista lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla tehtävistä ilmoituksista.

Norminantajaksi ehdotetaan säädettäväksi pääosin maa- ja metsätalousministeriö. Tämä on perusteltua siksi, että norminantoa ei ole yleensä syytä antaa saman viranomaisen tehtäväksi, joka valvoo lainsäädännön ja sen perusteella annettujen normien noudattamista. Vastaavan periaatteen noudattamista on ehdottanut teknillisen tarkastuksen komitea -91 mietinnöissään, joissa katsottiin, että tarkastustoimintaa koskeva sitova norminanto tulee siirtää ministeriötasoa alemmalla tasolla ministeriöön. Periaatetta tukevat myös vireillä olevat maataloushallinnon kehittämistä koskevat suunnitelmat, joiden mukaan norminanto keskitettäisiin maa- ja metsätalousministeriöön. Vastaavaa periaatetta on tarkoitus noudattaa myös muussa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan koskevassa ETA-sopimuksen voimaansaatamisessa.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Rehulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tarkoituksena on edistää hyvälaatuisten, turvallisten ja Suomen kotieläintuotantoon sopivien rehuvalmisteiden tarjontaa ja käyttöä sekä riittävien tietojen antamista rehuvalmisteista niiden ostajille ja käyttäjille.

2 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan rehujen, tiettyjen eläinten ruokintaan käytettävien tuotteiden, rehun lisäaineiden ja rehuseosten markkinointiin, maahantuontiin ja markkinointia varten tapahtuvaan valmistukseen. Rehun lisäaineita ja tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita sekä niitä koskevia vaatimuksia, lukuun ottamatta merkintä- ja pakkausvaatimuksia, samoin kuin haitallisia aineita ja eliöitä koskevia säännöksiä sovelletaan lisäksi maatiloilla tapahtuvaan rehuvalmisteiden käyttöön ja valmistukseen.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) tutkimuslaitosten eläinkokeissa käytettävään rehuvalmisteisiin;
- 2) ulkomaille vietäviin rehuvalmisteisiin lukuun ottamatta Euroopan talousalueelle vietäviä valmisteita; eikä
- 3) maahantuotavaan kauttakulktavaraan edellyttäen, että käyttötarkoitus ja 2 kohdassa lisäksi vientimaa käyvät selvästi ilmi valmisteen päällysmerkinnöistä tai, milloin kysymys on kauttakulktavarasta, valmistetta koskevista asiakirjoista.

Toimenpiteistä eläintautien vastustamiseksi ja ennakolta ehkäisemiseksi säädetään eläintautilaissa (55/80).

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *rehuvalmisteella* rehuja, tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita, rehun lisäaineita ja rehuseoksia;
- 2) *rehulla* eläinten ruokintaan tarkoitettuja

kasvi- tai eläinperäisiä tuotteita sellaisenaan, tuoreena tai säilöttynä ja teollisuuden sivutuotteita sekä orgaanisia tai epäorgaanisia aineita käytettynä sellaisenaan tai rehuseoksissa riippumatta siitä, sisältävätkö ne lisäaineita;

3) *tietyllä eläinten ruokintaan käytettävällä tuotteella* tietyillä teknisillä menetelmillä valmistettuja tuotteita, jotka toimivat suoraan tai epäsuorasti valkuaislähteinä ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi rehuvalmisteina tai rehuvalmisteissa;

4) *raaka-aineella* sellaisia 2 kohdassa tarkoitettuja rehuja, jotka on tarkoitettu käytettäväksi rehuseosten valmistukseen tai esiseosten kantaja-aineeksi;

5) *esiseoksella* rehuseosten valmistukseen käytettäviä lisäaineseoksia taikka yhden tai useamman lisäaineen seoksia sidottuna kantaja-aineeseen;

6) *rehun lisäaineella* aineita ja valmisteita, ei kuitenkaan rehuseosten valmistukseen käytettäviä esiseoksia, joita käytetään eläinten ruokintaan rehun lisänä joko sellaisenaan tai rehuun tai rehuseokseen sekoitettuna ja joiden käytön pääasiallisena tarkoituksena on eläinten kasvun tai tuotannon edistäminen tai hyvän ravitsemustilan ylläpitäminen taikka muusta kuin sairaudesta aiheutuvien häiriötilojen ehkäiseminen; rehun lisäaineella tarkoitetaan myös aineita ja valmisteita, joiden tarkoituksena on parantaa rehun tai rehuseoksen käyttöominaisuuksia tai säilyvyyttä;

7) *rehuseoksella* eläinten ruokintaan tarkoitettuja täysrehuja ja täydennysrehuja, jotka ovat kasvi- tai eläinperäisten tuotteiden seoksia, sellaisenaan, tuoreena tai säilöttynä, tai teollisuuden sivutuotteita taikka erilaisia orgaanisia tai epäorgaanisia aineita riippumatta siitä, sisältävätkö ne lisäaineita;

8) *täysrehulla* rehuseosta, joka riittää sellaisenaan yksimahaisen eläimen ja yhdessä karkearehun kanssa märehijän, hevoseläimen ja kanin päiväannokseksi;

9) *täydennysrehulla* rehuseosta, joka sisältää korkeita pitoisuuksia tiettyjä ravintoaineita, mutta joka riittää päiväannokseksi vain yhdessä muiden rehuvalmisteiden kanssa käytettynä;

10) *päiväannoksella* 12 prosenttia kosteutta sisältävän rehun keskimääräistä kokonaismää-

rää, jonka kunkin eläinlajin tietyn ikäinen ja tiettyä tarkoitusta varten kasvatettu yksilö tarvitsee tyydyttääkseen koko ravinnontarpeensa; sekä

11) *haitallisella aineella* sellaisia rehuvalmistuksissa olevia aineita tai tuotteita, jotka voivat aiheuttaa terveydellistä vaaraa eläimille tai kotieläintuotteiden kautta ihmisille.

2 luku

Rehuvalmisteiden valmistus, markkinointi ja maahantuonti

4 §

Rehut

Maahantuoda, markkinoida ja markkinointia varten valmistaa saa:

1) sellaisia rehuja, jotka maa- ja metsätalousministeriö on merkinnyt julkaisemaansa rehuuetteloon ja jotka täyttävät ministeriön asianomaiselle rehulle tässä luettelossa määräämät vaatimukset; sekä

2) muita kuin 1 kohdassa tarkoitettuja rehuja edellyttäen, että rehu on terveellistä, aitoa ja laadultaan kauppakelpoista eikä aiheuta terveydellistä vaaraa ihmisille tai eläimille ja että siitä on tehty maatilahallitukselle sen antamien tarkempien määräysten mukainen ilmoitus.

Rehuuetteloon merkitystä rehusta saa käyttää vain siinä mainittua nimeä. Maa- ja metsätalousministeriö antaa määräykset luetteloon merkitsemisen perusteista, hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista ja hakemusmenettelystä.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, tulee maahantuotavien, markkinoitavien ja markkinointia varten valmistettavien rehujen täyttää maa- ja metsätalousministeriön määräämät muut laatuvaatimukset.

5 §

Tietyt eläinten ruokintaan käytettävät tuotteet

Maahantuoda, markkinoida ja markkinointia varten valmistaa sekä maahantuotaviin ja markkinoitaviin rehuvalmisteisiin lisätä saa vain sellaisia 3 §:n 3 kohdassa tarkoitettuja tuotteita, jotka maa- ja metsätalousministeriö on merkinnyt julkaisemaansa näitä tuotteita koskevaan luetteloon ja jotka täyttävät ministeriön asianomaiselle tuotteelle tässä luettelossa määräämät vaatimukset. Sama koskee maati-

loilla tapahtuvaa kyseisten tuotteiden käyttöä ja niiden lisäämistä rehuvalmisteisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa määräykset 1 momentissa tarkoitettuun luetteloon merkitsemisen perusteista sekä siitä, mitä tietoa uuden tuotteen luetteloon hyväksymistä koskevassa hakemuksessa on ilmoitettava, ja hakemusmenettelystä.

6 §

Rehun lisäaineet

Maahantuoda, markkinoida ja markkinointia varten valmistaa sekä maahantuotaviin ja markkinoitaviin rehuvalmisteisiin lisätä saa vain sellaisia rehun lisäaineita, jotka maa- ja metsätalousministeriö on merkinnyt julkaisemaansa rehun lisäaineluetteloon tai määräämisellä luvalla markkinoitavien lisäaineiden luetteloon ja jotka täyttävät ministeriön asianomaiselle lisäaineelle näissä luetteloissa tai muutoin määräämät vaatimukset. Sama koskee maatiloilla tapahtuvaa rehun lisäaineiden käyttöä ja niiden lisäämistä rehuvalmisteisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa määräykset 1 momentissa tarkoitettuihin luetteluihin merkitsemisen perusteista sekä siitä, mitä tietoa uuden lisäaineen tai käyttötavan luetteluihin hyväksymistä koskevassa hakemuksessa on ilmoitettava, ja hakemusmenettelystä.

Tiettyjä, maa- ja metsätalousministeriön määräämiä lisäaineita tai niitä sisältäviä esiseoksia tai rehuseoksia saa valmistaa vain sellainen valmistaja, jonka maatilahallitus on merkinnyt tällaisista valmistajista pitämäänsä luetteloon. Sama koskee näiden lisäaineiden välittämistä. Maa- ja metsätalousministeriö antaa määräykset luetteloon hyväksymisen perusteista, hakemuksessa ilmoitettavista tiedoista sekä hakemusmenettelystä. Maatilahallituksen on vuosittain viimeistään marraskuun 30 päivänä julkaistava luettelo. Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa määräyksiä tässä momentissa tarkoitettuja rehuvalmisteita koskevasta kirjanpidosta ja näiden tietojen ilmoittamisesta valvontaviranomaiselle.

7 §

Rehuseokset

Maahantuotava, markkinoitava ja markkinointia varten valmistettava rehuseos saa sisältää 4 §:n 1 momentissa, 5 §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja, niille säädetty

tai määrätty vaatimukset täyttäviä rehuja, tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita ja rehun lisäaineita. Tällaisen rehuseoksen tulee lisäksi täyttää maa- ja metsätalousministeriön määräämät laatuvaatimukset.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, maa- ja metsätalousministeriö voi kieltää tiettyjen rehujen käytön rehuseoksissa.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa määräyksiä rehuseosten tyyppinimityksistä. Ennen määräysten antamista maa- ja metsätalousministeriön on kuultava rehuteollisuutta.

8 §

Tilapäiset rajoitukset

Jos 5 §:n 1 momentissa tai 6 §:n 1 momentissa mainittuun luetteloon merkityn eläinten ruokintaan käytettävän tuotteen tai rehun lisäaineen voidaan uuden tutkimustiedon tai jo olemassa olevan tiedon uudelleenarvioinnin perusteella olettaa aiheuttavan vaaraa ihmisten tai eläinten taikka, milloin kysymys on rehun lisäaineista, ympäristön terveydelle, maa- ja metsätalousministeriö voi tilapäisesti kieltää tuotteen tai lisäaineen käytön rehuvalmisteissa tai rajoittaa sitä.

9 §

Haitalliset aineet ja eliöt

Maahantuotava, markkinointava ja markkinointia varten valmistettava rehuvalmiste ei saa sisältää sellaisia määriä haitallisia aineita tai eliöitä, että sen käyttöohjeiden mukaisesta käytöstä tästä syystä voi aiheutua eläintuotteisiin laatuvirheitä taikka vahinkoa ihmisille, eläimille tai muulle luonnolle. Sama koskee maatilalla käytettäviä ja valmistettavia rehuvalmisteita.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset haitallisten aineiden ja eliöiden enimmäispitoisuuksista rehuvalmisteissa.

10 §

Merkitseminen

Maahantuotavista, markkinointavista ja markkinointia varten valmistettavista rehuvalmisteista on annettava ostajalle kirjallisesti tuoteselosteessa maa- ja metsätalousministeriön tarkemmin määräämät tiedot. Maa- ja metsätalousministeriö määrää myös, mitä muita tietoja rehuvalmisteista saa ostajalle tuoteselosteessa tai sen yhteydessä ilmoittaa. Maa- ja

metsätalousministeriö voi antaa määräyksiä myös tietojen ilmoittamisen perusteista sekä tietoja ilmoitettaessa käytettävistä käsitteistä.

Tuoteseloste on painettava tai kiinnitettävä pakkaukseen tai säiliöön taikka, milloin kysymys on irtotavarasta, liitettävä valmisteen mukana seuraaviin asiakirjoihin. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset merkintöjen tekemisestä sekä määrää tarkastuksessa todetun ravinnepitoisuuden enimmäispoikkeamat valmistajan ilmoittamasta arvosta.

11 §

Pakkausmääräykset

Maahantuotavien, markkinointavien ja markkinointia varten valmistettavien rehuvalmisteiden tulee täyttää maa- ja metsätalousministeriön määräämät pakkausvaatimukset.

12 §

Harhaanjohtava markkinointi

Rehuvalmisteita markkinoitaessa ei ostajia saa johtaa harhaan tuotteen nimen, valmistustavan, sisällyksen, alkuperän, laadun, paljouden, koostumuksen, vaikutuksen tai tuotanto-vaikutuksen taikka muiden seikkojen suhteen.

13 §

Valmistuksen valvonta ja valmistus- ja säilytystilat

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa määräyksiä siitä, miten rehuvalmisteita valmistavan elinkeinonharjoittajan on järjestettävä valmistuksen valvonta, sekä asettaa vaatimuksia rehuvalmisteiden valmistus- ja säilytystiloille.

3 luku

Valvonta

14 §

Valvontaviranomaiset

Rehuvalmisteiden valmistuksen ja markkinoinnin sekä niiden valvonnan yleinen ohjaus kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle. Valmistusta, markkinointia ja maahantuontia sekä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo maatilahallitus. Maahantuontia valvoo maatilahalli-

tuksen ohella tullilaitos. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto toimii valvontaviranomaisena omalla toimialallaan.

15 §

Valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat

Maatilahallitus käyttää valvontatehtävissä apunaan tehtävään kirjallisesti valtuuttamiaan tarkastajia ja näytteenottajia sekä maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto määräämiään eläinlääkäreitä. Valtuutetut tarkastajat ja näytteenottajat sekä eläinlääkintöosaston määräämät eläinlääkärit toimivat tehtävissään virkamiehen vastuulla.

Jos valtuutettu tarkastaja tai näytteenottaja on estynyt suorittamasta tehtäväänsä, maatilahallitus voi määrätä jonkun esteettömän henkilön tilapäisesti suorittamaan hänen tehtäviään. Näytteen voi ottaa myös asianomainen tullivirkamies tai poliisi maatilahallituksen kutakin tapausta varten erikseen antamien ohjeiden mukaisesti.

16 §

Tarkastukset

Maatilahallituksella sekä valtuutetuilla tarkastajilla ja näytteenottajilla on oikeus tarkastaa rehuvalmisteita, valmistus- ja pakkaustiloja, varastointi- ja myyntipaikkoja, kuljetusvälineitä, elinkeinonharjoittajan tavarakirjanpitoa ja 18 §:ssä tarkoitettua tiedostoa sekä ottaa raaka-aineesta ja valmiista tuotteesta maksutta tarpeellisia näytteitä. Maatilahallitus voi asettaa rehuvalmisteiden maahantuontipaikkakunnille näytteenottajia. Maatilahallitus voi lisäksi asettaa rehuvalmisteita valmistavaan laitokseen tarkastajan.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettujen tarkastusten suorittamisesta sekä näytteiden ottamisesta, lähettämisestä ja tutkimisesta.

17 §

Ilmoitusvelvollisuus

Tässä laissa tarkoitettua rehuvalmisteiden valmistusta, markkinointia tai maahantuontia harjoittavan elinkeinonharjoittajan on tehtävä maatilahallitukselle kirjallinen ilmoitus toiminnastaan. Maatilahallitus pitää elinkeinonharjoittajista valvontaa varten rekisteriä.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä.

Valmistajan on varattava maatilahallitukselle tilaisuus tarkastuksen suorittamiseen tuotantolaitoksessa ja varastotiloissa ennen toiminnan aloittamista.

18 §

Tiedosto

Rehuvalmisteen valmistusta, markkinointia tai maahantuontia harjoittavan elinkeinonharjoittajan on pidettävä tässä laissa tarkoitettua toiminnastaan tiedostoa, josta tarvittaessa voidaan selvittää valvontaa varten tarpeelliset tiedot. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä.

Maahantuojan ja valmistajan on ilmoitettava maatilahallitukselle tiedot maahantuonti- ja valmistusmääristä sekä valmistukseen käytettyjen raaka-aineiden määristä sen mukaan kuin maatilahallitus tarkemmin määrää.

19 §

Tuontitarkastus

Maahantuotavat rehuvalmisteet tarkastetaan pistokokein ennen niiden luovuttamista tullista. Tarkastus suoritetaan tutkimalla valmisteesta otettu näyte. Tarkastettavaa valmistetta voidaan maatilahallituksen määräyksestä säilyttää tullin valvonnassa maatilahallituksen ja tullin hyväksymässä paikassa siihen saakka, kun maatilahallitus on tarkastuksen perusteella hyväksynyt valmisteen maahantuonnin.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, rehuvalmiste voidaan kuitenkin aina tarkastaa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, jos on perusteltua syytä epäillä, että valmisteesta aiheutuu vaaraa ihmisten, eläinten tai kasvien terveydelle.

20 §

Salassapitovelvollisuus

Henkilö, joka tässä laissa säädettyä tehtävää suorittaessaan on saanut tietoja elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuudesta tai taloudellisesta asemasta, ei saa niitä paljastaa eikä käyttää ansiotarkoituksessa hyödykseen, ellei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, tähän suostu.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä tietojen antamista:

1) syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämistä varten;

2) 14 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten; tai

3) muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle tämän lain mukaisessa asiassa.

21 §

Valvonnan tulosten julkaiseminen

Maatilahallitus julkaisee valvonnan tulokset. Maa- ja metsätalousministeriö antaa tarkemmat määräykset tulosten julkaisemisesta.

22 §

Valvontamaksut ja palkkiot

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonnan toteuttamisesta valtiolle aiheutuvien kustannusten kattamiseksi peritään rehuvalmisteiden valmistusta ja maahantuontia harjoittavilta elinkeinonharjoittajilta kaksi kertaa vuodessa maksu. Maksu voidaan määrätä valmisteryhmäkohtaisesti huomioon ottaen valmistus- ja maahantuontimäärät. Erityistutkimuksista maatilahallitus voi periä erillisen maksun. Maksuista on muutoin voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/92) säädetään.

Maatilahallituksen valtuuttamille tarkastajille ja näytteenottajille voidaan suorittaa tarkastuksista ja näytteenotosta palkkiota ja kustannusten korvausta valtion talousarvion rajoissa. Maa- ja metsätalousministeriö määrää palkkioiden ja korvausten suorittamisesta ja niiden perusteista.

4 luku

Pakkokeinot ja seuraamukset

23 §

Kielto

Maatilahallituksen tulee kieltää rehuvalmisteen maahantuonti, markkinointi, valmistus tai käyttö, jos valmiste tai siitä annettavat tiedot taikka sen valmistuksessa käytettävät valmistus- tai säilytystilat taikka valmistuksen valvonnan järjestäminen eivät täytä niille tässä laissa

säädettyjä tai sen nojalla määrättyjä vaatimuksia.

Kielto on annettava määräaikaisena, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on mahdollista poistaa. Kielto on viipymättä peruutettava, jos sen perusteena oleva puutteellisuus on poistettu tai jos sillä ei enää kiellon määräämisen kannalta ole merkitystä. Kieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.

Rehuvalmiste, jonka maahantuonti on kielletty ja jota koskevaa puutteellisuutta ei ole mahdollista poistaa, on maahantuojan palautettava tai hävitettävä maatilahallituksen hyväksymällä tavalla.

24 §

Uhkasakko

Maatilahallitus voi asettaa 23 §:ssä tarkoitettua kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

25 §

Rangaistussäädännös

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) tuo maahan, markkinoi, valmistaa tai käyttää taikka rehuvalmisteisiin lisää rehuvalmistetta vastoin 4—7 §:n säännöksiä tai niiden nojalla annettuja määräyksiä taikka 8 §:ssä tarkoitettua rajoitusta;

2) tuo maahan, markkinoi, valmistaa tai käyttää rehuvalmistetta, joka ei täytä 9—11 §:ssä ja niiden nojalla annetuissa määräyksissä rehuvalmisteille asetettuja vaatimuksia;

3) harjoittaa 12 §:ssä tarkoitettua harhaanjohtavaa markkinointia;

4) laiminlyö noudattaa 13 §:ssä tarkoitettuja valmistuksen valvonnan järjestämistä koskevia määräyksiä taikka valmistaa tai säilyttää rehuvalmisteita vastoin sanotun säännöksen nojalla asetettuja valmistus- ja säilytystiloja koskevia vaatimuksia;

5) laiminlyö 17 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden;

6) laiminlyö 18 §:ssä tarkoitettua tiedoston pitämisen,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa

säädetty ankarampaa rangaistusta, *rehulakirikomuksesta* sakkoon. Lisäksi voidaan rehuvalmiste pakkauksineen tai osa siitä taikka niiden arvo tuomita menetetyksi valtiolle, jollei se olosuhteet huomioon ottaen ole kohtuutonta.

Maatilahallitus tekee 14 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten puolesta ilmoituksen 1 momentissa tarkoitettun rikkomuksen saattamiseksi syyteharkintaan. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä sellaisesta rikkomuksesta, jota on kokonaisuutena pidettävä ilmeisen vähäisenä.

Rangaistus virkamiehen ja julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain 40 luvun 5 §:ssä.

26 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Myyjän on korvattava vahinko, joka ostajalle aiheutuu siitä, että myyty valmiste ei täytä säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia taikka että se poikkeaa ostajalle annetuista tiedoista enemmän kuin maa- ja metsätalousministeriön määräysten mukaan on sallittua. Korvaus on suoritettava, vaikka vahinkoa ei ole aiheutettu tahallaan tai huolimattomuudesta.

5 luku

Erinäiset säännökset

27 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

6 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

28 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan 16 päivänä toukokuuta 1986 annettu rehulaki (376/86) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa saadaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

29 §

Siirtymäsäännökset

Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa säädetään, saadaan maa- ja metsätalousministeriön määrämänä aikana, joka voi olla enintään kaksi vuotta lain voimaantulosta lukien, maahantuoda, markkinoida ja markkinointia varten valmistaa sekä rehuvalmisteisiin lisätä myös muita maa- ja metsätalousministeriön erikseen määräämiä lisäaineita ja eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita. Sama koskee maatiloilla tapahtuvaa rehun lisäaineiden ja tiettyjen eläinten ruokintaan käytettävien tuotteiden käyttöä ja niiden lisäämistä rehuvalmisteisiin.

Elinkeinonharjoittajan, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa tässä laissa tarkoitettua toimintaa, on tehtävä 17 §:ssä tarkoitettu ilmoitus toiminnastaan kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Ministeri Ole Norrback

